

ȘCOALA VREMII

REVISTA ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR ARAD

Josif Moldovan
Inspector școlar
ARAD

ANUL XI.

No. 3-4

MART. - APR.

1940

Biblioteca Centr. Șc.
Piața Ș. 1940

Redactor: ROMULUS PONTA

S U M A R

Mihai Milutin :

Un glas străbate lumea

Pedagogie, Educație, Invățământ

Traian Mager :

Reflexiuni la revista Stolului străjeresc din com. Avram Ianeu.

Șt. Bârsănescu :

Obiectul istoriei pedagogiei românești

Cronicar :

Problema interesului și metoda centrelor de interes

Romulus Ponta :

Metoda centrelor de interes

P. Șerban :

O perspectivă de cunoaștere psihologică

Dubenschi Octavian :

Desemnul în școala primară

Petru Șerban :

Invățământul încadrat tendinței personaliste

Straja Țării

Ioan Vârtaci :

Solidaritatea Națională

Literatură

Mihail Semlecan :

Intoarcerea din hău...

Pruncul de moș...

Iulian Pagubă :

Isus

Cronica

Cărți și Reviste.

ADMINISTRAȚIA: Iulian Pagubă inv. pens. Str. Abator 12.

Abonamentele se trimit pe adresa Administratorului.

REDAȚIA: Casa Invățătorilor, Arad, Bulevardul Carol 66

Manuscrisele, revistele pentru schimb, cărțile de recensat (în două ex.) și orice coresp. se trimit pe adr.: Redacției.

Secretar de redacție: Mihai Milutin inv. șc. de aplicație.

ȘCOALA VREMII

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ
a Asociației învățătorilor din județul Arad.

Apare lunar, afară de luni: Iulie și August

ANUL XI.

Arad, Martie-Apr.

1940. *Inspector școlar* 3-4

UN GLAS STRĂBATE LUMEA: KRISTOS A ÎNVIAT!

„Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând
și celor din morminte, vieță dăruindu-le.”

Hristos a înviat!... De peste nouăsprezece veacuri, în fiecare început de reînviere a întregii firi, cuvintele acestea pline de mister și dumnezească minune, își tremură sonoritatea peste lumea creștină, căutând receptivitatea sufletului ome-

nesc pentru a-i vesti marea biruință a vieții asupra morții, biruința binelui asupra răului, a luminii asupra întunericului.

De peste nouăsprezece veacuri lumea creștină adesea răvășită de suferințe golgotene, găsește alinare și mângăere în nădejdea învierii. Și totuși, de atâtea ori, gândul omenesc în preocupările-i meschine, refuză să primească în profunzimea ei dumnezeiasca veste, cu tot tâlcul ei regenerator de suflete, cu toată splendoarea ei nemăsurată. Sau chiar dacă o primește; repercursiunea ei este adesea atât de puțin compatibilă cu exemplul vieții Celui ce i-a dat naștere, încât glasul ce o poartă, pare a atinge doar urechile, fără rezonanțe profunde în hăurile sufletului lăsând ființa omenească într-o tragică alternativă. „Iar dacă, n'au învieat Hristos, înzadarnică dar este propovăduirea noastră,” (Sf. Apostol Pavel: Epistola către Corinteni, cap. 15, vers 14).

Intr'adevăr zadarnică este toată fațada creștinismului nostru aparent dacă ea este lipsită de focul credinței neclintite în realizarea celui mai minunat act ce s'a putut săvârși vreodată pe suprafața pământului: Învierea Domnului nostru Iisus Hristos.

Dar și credința fără fapte, moartă este. Și oare lumea creștină trăește prin fapte învățăturile și pildele viei ale Celui ce a înviat din morți? Desigur că numai în mică, în foarte mică parte.

Și poate de aceea omenirea este atât de des învălmășită în haosul nedumeririlor și al frământărilor nebunești: îi lipsește credința vie în biruința imanentă a binelui; îi lipsește fapta verificatoare a acestei credințe.

Mai ales acum, când o bună parte din omenire este preocupată doar de gândul distrugerii și al morții, de furiile deslănțuite din stihiiile răului și ale întunericului, cine se mai străduiește să audă și să pătrundă taina cea mai presus de fire a glasului ce străbate lumea vestind biruința singurului biruitor în veșnicie? Cine se pogoară cucernic în conștiința eului său, căutând o neclintită coordonare între faptele sale și învățăturile marelui Invățător?

Și totuși din nou glasul străbate lumea; din nou oamenii receptivi îl aud înfiorându-se de taina lui eternă.

Pedagogie-Educație-Învățământ

REFLEXIUNI LA REVISTA STOLULUI STRĂJERESC DIN COM.
AVRAM IANCU - HĂLMAGIU

Cultul Naturii, o idee în plus, pentru școlile regiunilor muntoase.

De Traian Mager, prof.

Această revistă — o utilă și foarte instructivă jucărie — se întitulează «Gând Curat» și este scrisă de stolul școlii primare din com. Avram Iancu, sub conducerea destoinicului inv. Gheorghe Martin.

Avram Iancu (nainte se chema: Aciua) este o mică comună din regiunea muntoasă a Hălmagiului, în Munții Apuseni, aparținătoare acum jud. Arad.

Inv. Gh. Martin mi-a fost un bun elev în Școala Normală din Arad și funcționează de câțiva ani, dezvoltând o fructuoasă activitate școlară și cooperatistă, în regiunea Hălmagiului, de unde subsemnatul îmi trag originea și unde mi-am început cariera de dascăl la o școală primară. În această dublă calitate, cred, îmi trimite colegul Gh. Martin revista sa. Și, în această calitate îi voi răspunde aci.

Revista constă dintr'o coală de hârtie ieftină, împăturată în patru, multiplicată la șapirograf. Dacă se scot 100 (una sută) ex., un număr poate costa 50-60 lei. Numărul prim apare pentru «Iarna 1940». Anual, cele trei numere vor costa, deci vreo 150-180 lei, cheltuială, ce poate fi suportată de oricare școală. Stăruiu asupra laturei financiare, căci nu-i permis să se angajeze cheltuieli simțite nici chiar de cei mai săraci elevi, pentru astfel de manifestațiuni puerile. Mai apoi și principiul pedagogic: cu cât o jucărie este mai simplă, cu atât este mai instructivă. Nu interesează aci execuția tehnică, nici chiar valoarea literară a compunerilor. Interesează numai efortul micilor scriitori și faptul de a fi puși să se sesizeze și pe această cale de importanța unor înalte comandamente morale,

Pe pagina I a revistei, 'sub titlul, cu litere stilizate, se află desemnul «Cu duba», reprezentând într'un peisaj de munte, iarna, un grup de case, spre care nazuiește o ceată de copii colindători.

Pagina II conține compunerea intitulată «Mulțumire». O reproducem întreagă pentru a demonstra, calitatea precum și textul ce poate intra pe o pagină: *«Mulțumim pe această cale stolului Liceului Comercial Roman, pentru că ne-au trimis și nouă revista «Gând și faptă străjerească». Suntem recunoscători domnilor și doamnelor comand., cari au îndemnat pe camarazii noștri a scoate la iveală o revistă ca aceasta. Revista îndeamnă pe toți străjerii la muncă, la solidaritate și să-și îndrepte mereu gândul către Marele Străjer, M. S. Regele Carol II, Încă odată vă mulțumim, pe această cale și vă zicem :*

*Această revistă frumoasă,
Trăiască 'ntr'o țară mănoasă:
«Gând și faptă străjerească»!
Mai departe să sporească,
Să sporească mai departe:
Noi vă zicem : Săndtate !"*

Iscălesc elevii: Belc Aurel și Miclean Andreiu, cl. VI.

Pag. III: în câteva propozițiuni biografia lui Ion Creangă și două ilustrații din poveștile lui Creangă.

Pag. IV: Alexandru Ion Cuza, text.

Pag. V: 24 Ianuarie, evocarea zilei, text.

Pag. VI: Ingrijirea pomilor roditori, text.

Pag. VII: „Cu steaua, 1939“, text, tratând cum au umblat ei, elevii, „Cu steaua“ în acest an.

Pag. VIII: „Găinăreasa“, un desemn din poveștile lui Ispirescu, fără text.

Subiectele sunt bine alese. Găsim ideea solidarității naționale, stolul unei școale primare din Munții Apuseni, înfrățindu-se și pe această cale cu stolul unei școale de pe celălalt versant al Carpaților. Prin faptul că viitorii muncitori ai gliei din com. Avram Iancu își dau mâna cu viitorii industriași din capitala jud. Roman, se propagă ideea solidarității sociale. Cultivându-se încrederea în înțeleapta conducere a Marelui

Străjer, slujim ideea dinastică, care, singura, poate chezașii permanența Neamului în hotarele întregite. Se ține trează ideea unirii prin evocarea zilei de 24 Ianuarie și a personalității domnitorului Alexandru Cuza. Biografia lui Ion Creangă cu cele două ilustrații din poveștile lui Creangă, apoi ilustrația unei povești a lui Ispirescu, țin seamă de necesitățile sufletești imediate ale micilor străjери, îndemnându-i să se adape la izvorul cu apă vie al geniului românesc. O idee mai nouă, aceea a regionalismului educativ, o aduc articolele de pe pg. 4 și 5: în domeniul material practic, avem articolul despre îngrijirea pomilor roditori, pomăritul fiind una dintre indeletnicirile principale ale populației din regiunea Hălmagiului; iar în domeniul spiritual ilustrația «Cu duba», cât și textul ce tratează obiceiul colindatului «Cu steaua», cultivă tradiția, asigurând perpetuarea specificului etnic local.

Dar ceea ce îndreptățește mai mult apariția acestui nou gen de manifestări publicistice, este caracterul lor regional. Lucru de capitală importanță pentru învățământul primar, căci manualele școlare, tip, aceleași pentru țara întreagă, discutând problemele dela înățime, amănuntele dispar; iar elevul se obișnuiește cu ideea că viața locală este de o mai puțină importanță. Până când adevărul este tocmai contrariul. Pentru mine, cetățeanul din comuna Avram Iancu, măruntele chestiuni locale, sunt problemele mari: viața pomului dela încolțirea seminței și până la industrializarea și comercializarea fructelor, asemenea viața copacului forestier, ameliorarea terenurilor degradate prin despădurirea munților, restrângerea culturii cerealelor și introducerea fânețelor artificiale; cunoașterea trecutului comunei plecând dela intuirea ruinelor castelului Hol-laky, amintirea eroilor martiri locali din revoluția lui Horia, a lui Avram Iancu, luptele pentru Unirea dela 1918/19; cultul tradiției prin practicarea frumoaselor obiceiuri străbune, etc.

Revistele de acest gen indeplinesc cu minimă cheltuială rolul manualului școlar regional, indispensabil pentru localizarea învățământului, care aplică în întregime principiul pedagogic: dela simplu, la compus; dela cunoscut, la necunoscut; dela aproape, la departe. Vom înțelege interesele generale ale colectivității Neamului, numai după ce vom fi cunoscut temeinic mediul imediat apropiat.

Regionalizarea învățământului până la localizare prezintă un stadiu superior de evoluție firească față de vechea școală rurală, ținută mai mult la preocuparea de a furniza elevi învățământului secundar, predestinați a părăsi satul, în care cu vremea și învățătorul a ajuns să se considere un surghiunit, cu puține excepții, tocmai fiindcă nu s'a putut încadra în interesele mediului local. Școala se va bucura de atașamentul populației pe măsură ce aceasta se va interesa de nevoile satului. Asemenea, învățătorul va prinde dragoste de viața sătească pe măsură ce cunoscând-o, se va pasiona de problemele ei specifice, căci numai pasiunea realizează dăruirea de sine necesară apostolatului.

II.

Pentru cunoașterea nevoilor specifice ale regiunii Hălmaგიului.

Ținutul Hălmaგიului, însumând 33 comune mici cu o populație de 20·311 la 1930, se întinde pe o suprafață de 40·374 hectare, ocupând o porțiune din versantul sudic al Bihorului: trece însă și Crișul Alb spre cumpăna apelor din Munții Zărandului, această porțiune având mai mult o expoziție solară estică.

Rocile munților fiind ușor desagregabile, având și umiditate abundentă — masivul Bihorului având cele mai bogate precipitațiuni atmosferice din întreagă țara, — bucurându-se și de o expoziție solară favorabilă, au fost copleșite de vegetație exuberantă, culminând în masive compacte de gorun și fag. Până pe la mijlocul veacului trecut codrii de gorun dominau în așa măsură defileul Hălmaგიului, încât așezările omenesti cu țarinele lor se înfățișau ca mici luminișuri de poieni ale unui unic, imens codru de gorun. Generația mea, înainte cu 50 ani, am ajuns să vedem cum satele erau despărțite unele de altele prin corpuri de goruni multisecolari. Chiar grupurile de case, «crângurile» aceleiași sat, erau izolate prin pâlcuri de goruni.

O statistică dela 1720¹⁾ ne arată în regiunea Hălmaგიu-

¹⁾ Statistică prelucrată de noi după: Magyarország népessége a Pragmatica Sanctio korában, Magyar Sztatisztikai Közl. XII, Bpest, 1896. publicată în lucrarea noastră „Monografia istorică a Hălmaგიului“, vol. I, pg. 66-68, Arad, 1938.

lui 2580 locuitori, exploatând 1005 hectare suprafețe arătoare și 229 ha fânețe, adică un total de 1234 ha suprafață muncită până când cadastrul de azi ne dă 10·048 ha la o populație de 20·311 locuitori.

În trecutul îndepărtat, și până pe la mijlocul secolului trecut, orașelele Băița și Vașcău (jud. Bihor), Hălmagiu (jud. Arad), Baia de Criș (jud. Hunedoara). formau un inel de înfloritoare centre miniere la poalele munților, unde se exploatau minereuri de fier, aramă, și se și prelucrau chiar aceste metale. Și, pe la 1846 se pomenește, pe lângă cohuri, și de o industrie metalurgică în Hălmagiu,¹⁾ două uzine acționate prin căderile de apă; iar în Lazuri, Brusturi, Lunșoara, Sârbi, găsim și azi urmele minelor, ale șteampurilor și ale cohurilor de topit minereurile. Plăsmuirea uneltelor de fier, coase, seceri, sape, lopeți, poate chiar și arme, constituia o înfloritoare industrie casnică de export. Azi, într'o singură comună, în Vărzarii de Vașcău (Bihor) mai fac sătenii noștri sape, securi, căci în fața industriei capitaliste, care și-a creat stabilimente mari în alte regiuni, unde avea la îndemână cărbune, industria casnică patriarhală a fierului a sucombat repede, precum au sucombat în fața fabricilor și celelalte industrii casnice, ale pielăritului, ale cojocăritului. Observăm că și în această regiune se găsește lignitul pe care îl utilizează uzinele de aur „Mica“ din Brad. Depozitele de lignit au fost semnalate și în hotarul comunei Ociu-Hălmagiu.²⁾

În timpurile mai noi, populația înmulțindu-se vertiginos, dela 9426 în anul 1846³⁾, la 21·019 în anul 1910, lipsindu-i și posibilitatea de a atciva în industrie, omul a fost nevoit să dea asalt asupra pădurilor. Și, cum terenul fiind prea accidentat, ploile spălând mereu solul productiv, ogoarele au fost împinse treptat spre vârful dealurilor, lăsând în urma lor roca goală, aproape lipsită de vegetație. Degradarea mai pronunțată a acestei regiuni, ca și a Vașcăului, a Băii de Criș și a Bradu-

¹⁾ Dr. Pap Károly: *Alvácza és Kazanesd vidéka, Hunyad vármegyében*, Budapest, 1904, pag. 89—90.

²⁾ Kozma Pál (fostul Prefect al Zărandului, originar din Aciuța-Hălmagiu): *Zaránd vármegye leirása*, pag. 46 Cluj, 1846.

³⁾ Prelucrare după: Kozma Pál, o. c., cf. *Monografia istorică a Hălmagiului*, vol. III, pg, 223, Arad, 1937.

lui, se datorește tocmai climatului favorabil, care a încurajat răspândirea culturii cerealelor în solul virgin de humus realizat prin defrișarea pădurilor de gorun și fag. Dincolo, peste munte, în jud. Turda, defrișarea aproape tot atât de întinsă a codrilor de brad, n'a produs ravagii catastrofale, căci situația de „dos“ și climatul mai aspru neîngăduind cultura cerealelor, solul de pe coaste se menține mai bine, acoperit de fânețe și pășuni naturale.

Conform cadastrului, în ținutul Hălmagiului, am avea pe o suprafață totală de 40.374 hectare, nu mai puțin decât 22.150 ha. pădure, iar pășuni naturale, în cea mai mare parte împădurite, 5903 ha; adică un total de 28.053 ha suprafață împădurită, față 12.321 ha, arătoare, fânețe și terenuri neproductive, laolaltă. De fapt, însă, nu ne-au mai rămas păduri intacte, decât în comunele Lazuri și Luncoșoara, un total de 3933 ha codri seculari de frag, suprafață ce mai poate fi exploatată în prezent, sau în viitorul apropiat.

Firmele forestiere au exploatat totdeauna, ras, pădurile. În runcurile proaspete, de esențe inferioare, pășunează vitele. Când nu mai ajunge acest mijloc de distrugere, se dă foc plantațiilor, ca „să se limpezească locul și să crească iarba pentru pășunat.“ Pădurile, în măsură covârșitoare, ocupând terenuri absolut forestiere; pe locul superbilor codri de odinioară se întinde azi ca pecinginea arătarea hâdoasă a sterilelor brăzdate de râpe mereu adâncite și largite de furia torenților.

Este paradoxal, dar adevărat: pe zi ce merge cu cât se înmulțește populația, cu atât scad suprafețele productive. Scad mai ale în calitate, și ru va fi departe timpul, când masivul Bihorului transformat într'un pustiu carstic, se va depopula.

Să ne amintim potopul din iarna anului 1925. În ziua de 21 Dec. 1925, o bruscă schimbare a temperaturii însoțită de o ploaie caldută, a topit în câteva ore zăpada de pe versantele despădurite din basinul Crișului Alb. A doua și a treia zi inundațiile au cuprins și cursul inferior al Crișului. Au fost înecate cu pietriș luncile văjlor. Au fost distruse podurile, șoselele și terasamentul căii ferate. Nesocotind pagubele particularilor, cunoscute și evaluate, trebuie să reținem că cea mai gravă și ireparabilă pierdere a îndurat-o în acele zile fatale, patrimoniul forestier. Ce cantități enorme de humă pregătită cu migală

în laboratorul Naturii în curs de zeci de mii de ani, nu au fost spălate în curs de câteva ore, depe coastele dealurilor, compromițând prin aceasta opera de reîmpădurire a munților!

Trebue să amintim, aci, imediat, că răspunderea nu o poartă statul român. Despăduririle sunt mai vechi și se datoresc faptului că legiuirile statului maghiar nu protejau îndeajuns pădurile, proprietate particulară. Când s'a făcut improprietărea țăranilor, după 1848, mai apoi segregarea, adică separarea moșilor foștilor iobagi de ale domnilor, s'au defalcat corpuri de pădure și obștiilor săteși, cele mai degradate din preajma satelor, iar masivele uriașe au rămas și pe mai departe în mâinile foștilor nemeși unguri. Aceștia, pierzând mâna de lucru gratuită a iobagilor, au săracit, iar pădurile au ajuns pe mâna consorțiilor bancare din Budapesta și Viena, și acestea au vândut pădurile spre exploatare.

Fatală pentru viața pădurilor de aici a fost și luna Maiu 1934. Privind de pe dealul Șortocului (com. Halmagiu), jur împrejur, se zăreau pâlcuri de fum, în zare, pe Moma: la Aciuia, Călugări; pe Biharia: la Brusturi, Luncșoara, — indicând prezența „pârjolului“ în păduri. În hotarul comunei Criștior (Bihor) s'a aflât că oamenii au dat foc plantațiilor de rășinoase. Au scos jadarmii și pe sătenii din Lazuri, ca să împiedece stingderea incendiului în pădurea lor seculară, limitrofă cu a Criștorenilor. Când am întreat pe primarul din Lazuri, să-mi explice ce s'a întâmplat, acesta mi-a răspuns: „Ia, nimica toată, a ars numai ceea ce trebuia“, adică plantațiile tinere, ca să crească iarba pentru pășunat, — folosul imediat. Nu înțelegea omul valoarea pădurii tinere, care numai peste zeci de ani, ar fi lolositoare, dar l-ar fi durut paguba pădurii adulte, în care își poate împlânta imediat securea.

Lipsa de coștiință a omului simplu, care dă foc pădurii, pentru folosul imediat al pășunatului, au manifestat-o pe o scară mult mai întinsă acei intelectuali, cari participând la la consiliile de administrație ale întreprinderilor industriale forestiere, au patronat, exoperând prin influința lor politică tot pentru folosul imediat, cea mai barbară devastare a pădurilor.

Lipsește civilizației noastre coștiința forestieră, emanând din Cultul naturii. Vom reveni asupra acestui subiect!

Traian Mager prof. la Școala Normală din Arad.

OBIECTUL ISTORIEI PEDAGOGIEI ROMÂNEȘTI

Fragment de lucrarea *Istoria pedagogiei românești*, în curs de apariție,

de **ȘT. BĂRSĂNESCU** Prof. Universitar Iași.

Așteptările față de o istorie a pedagogiei românești pot fi variate. Dela un astfel de studiu, unii pot spera mai mult, în sensul că ar putea dori ca el să fie o istorie a pedagogilor și ideilor pedagogice, o istorie a educației, a școlilor, a manualelor didactice, etc., alții mai puțin: o simplă prezentare a pedagogilor români sub formă de biografii intelectuale. Spre a evita eventualitatea unor astfel de controverse, e necesar să delimităm dela început obiectul lucrării.

1. Prin analogie cu istoria pedagogiei, definim istoria pedagogiei românești *istoria ideilor pedagogice românești*. Această precizare are o dublă consecință: a) Istoria pedagogiei românești reprezintă deci numai o istorie a ideilor, teoriilor și concepțiilor de pedagogie; b) în cuprinsul ei, educația cu scopurile, organele, metodele, manualele și practicile educative interesează numai în măsura în care cercetarea lor ajută la fixarea pedagogiei unei epoci. Acestea toate urmează a fi studiate separat și pe larg de o *istorie a educației*.

Dar în literatura noastră ideile pedagogice nu sunt înfățișate în opere sistematice decât mai târziu, așa încât până în epoca publicării lor în lucrări proprii, ele trebuiesc descoperite și deosebite de celelalte cu care sunt expuse în lucrări de teologie, de istorie și literatură; apoi ele nu sunt totdeauna de origină românească. De aceea e necesar să facem o nouă precizare: ce înțelegem prin *idei pedagogice*? Ce considerăm *pedagogie românească*?

Numim idee pedagogică acea idee care reprezintă o reflexiune asupra educației, aceasta fiind privită din punct de vedere *al naturii, al scopurilor și mijloacelor*. Existența acestor idei e într-o societate dovada unei stări de cultură și traduce o preocupare de a orienta instruirea sau perfecționarea individului sau a colectivității în vederea păstrării și sporirii

a ceea ce se cheamă *spiritul subiectiv și spiritului obiectiv*.

Considerăm pedagogie românească *lato sensu*, toate acele idei sau teorii pedagogice care se găsesc în opere scrise în românește de autori români, precum și pe acele care au fost transplantate din alte culturi prin traduceri și aplicate societății românești în procesul educației ei. *Stricto sensu* numim pedagogie românească numai pedagogia creată de poporul român, prin gânditorii săi, ca operă a spiritului etnic, rezultată din preocupările lui proprii cu problemele de educație.

Condițiile speciale de dezvoltare culturală ale poporului nostru ne obligă să folosim expresia *istoria pedagogiei românești* în sens larg, considerând-o studiul ideilor pedagogice dezvoltate sau numai aplicate societății românești. Ca o consecință a acestei atitudini ținem să adăugăm că lucrarea de față devine ipso facto nu o istorie a pedagogiei românești, ci o istorie a ideilor pedagogice la români. Eadem sed aliter.

2. E delata sine înțeles felul în care vor fi prezentate ideile din pedagogia românească. Mai întâiu ele vor fi înfățișate pe autori așa încât lucrarea are uneori aspectul unor biografii intelectuale închinată pedagogilor români mai importanți. Apoi, întrucât autorii acestor idei sau traducătorii s'au subordonat în cugetarea lor unor curente sau direcții ideologice, așa încât opera lor reprezintă în cultura noastră un element dintr'un anumit sistem sau curent de idei, vom căuta să înglobăm expunerea ideilor pe autori și opere într'o expunere mai largă pe curente de idei sau direcții spirituale. Acest fapt lărgeste sfera de preocupări a disciplinei noastre cu o nouă temă încât ea devine *istoria ideilor pedagogice și a curentelor de idei din pedagogia românească*.

Dar istoria pedagogiei unui popor nu se poate limita numai la prezentarea ideilor și curentelor de pedagogie. Din multiplicitatea ideilor și curentelor pedagogice, ea trebuie să se ridice mai sus la *ideea pedagogică*, adică să stabilească din mulțimea de idei și teorii concepția de ansamblu a poporului respectiv despre educație, căci există o anumite relație între ideile pedagogice ale unui popor și ideea pedagogică. Venind din adâncurile sufletești ideile pedagogice sunt de fapt scopurile lui de voință și ele traduc însăși voința lui de educație. La rândul lor pedagogii înșiși sunt acei vizionari ai des-

tinului superior spre care indivizii și poporul tind a se îndrepta în evoluția lor. Astfel *istoria pedagogiei românești devine istoria ideilor despre educație aplicate societății românești, grupate pe curente și expuse în relație cu ideea pedagogică a poporului român.*

3. Pedagogia românească nu-i o pedagogie săracă și lucrarea de față care-i face istoria ei, sperăm să poată ridica vălul de pe un interesant colț de creație spirituală românească. Dar, pentru a fixa și mai just obiectul acestei istorii e necesar să precizăm și mai de aproape conceptul de idee pedagogică indicând grupele de idei care intră în sfera sa.

Arătam mai sus că ideile pedagogice sunt reflexiunile asupra educației diu punct de vedere al naturii, mijloacelor și scopurilor ei. Uneori aceste idei formează *sistem*, constituind o concepție de ansamblu despre educație; astfel ideile pedagogice ale unui Rousseau, Pestalozzi, Herbart, fac sistem adică ele constituiesc o teorie sau o concepție de ansamblu despre educație. Acesta este cazul marilor pedagogi. Dar sunt gânditori care în pedagogie n'au avut răgazul să construiască sisteme, oferind în schimb o contribuție foarte prețioasă de studii diferite pentru problemele școlare sau de educație, pentru acele „Schulprobleme“ așa de numeroase și de importante. Opera lor e aceea a unor critici care au observat vieța pedagogică sub variatele ei aspecte, i-au descoperit temele, și au venit în grabă cu soluții, critici, sau explicații: iar rolul lor e deosebit de prețios. Ei sunt tot pedagogi cu singura deosebire față de cei dintâiu, că în opera lor, în loc de a ne înfățișa o concepție de ansamblu despre educație, ei ne dau *soluțiile educației pe probleme și aspecte*. Acești pedagogi formează o grupă aparte: *a cercetătorilor de probleme școlare și de educație*. Altă grupă de gânditori intervin în sfera educației într'un mod cu totul deosebit de acela al pedagogilor prezentați: ei activează prin reflexiuni asupra măsurilor pozitive de reforme a legislației și organizării școlare, conduși însă de aceeași dorință de a asigura tineretului o mai bună educație și cultivare. Numărul acestor gânditoui este, mai ales azi destul de mare și ei formează o grupă aparte: *aceea a reformatorilor școlari sau culturali*, iar opera lor o pedagogie aparte: *o politică pedagogică sau o politică școlară*.

Intr'o istorie a pedagogiei românești cele trei grupe de pedagogi trebuiesc deopotrivă prezentați. Ca urmare lucrarea de față are datoria să înfățișeze *ideile pedagogice ale autorilor de sisteme pedagogice, ale cercetătorilor de probleme școlare și educative, și ale teoreticienilor reformelor școlare.*

(După „Vremea Școlii” — Iași. No. 1-2, 1940).

PROBLEMA INTERESULUI ȘI METODA CENTRELOR DE INTERES

„Frământări didactice”

de **Cronicar**

S'a observat de o bucată de vreme, că organele superioare, din controlul învățământului nostru primar, vorbesc alarimate oarecum de roadele școlii primare de până azi și printre altele, ele dau vina pe sistemul de educație al școlii vechi, care în aplicarea lui, nu ține socoteală de condițiunile în care se dezvoltă sufletul copilului. Căci școala veche, socotind sufletul copilului, acelaș cu al omului matur și-a croit un sistem de educație bazat mai mult pe rațiune, decât pe sentimente, ceea ce nu corespunde realității, deoarece copilul în manifestările lui sufletești, e stăpânit aproape în întregime de puterea afectivă a sufletului său și în special de mediul înconjurător.

Preocupat de aceasta și de noile curente pedagogice, ce se aplică pe o scară întinsă, aproape în toate țările, D-l profesor Radu Petre, după ce a consultat cea mai mare și mai importantă parte din noile lucruri pedagogice a celor mai de seamă profesori, a căutat să ne pună la dispoziție broșura sa intitulată: „*Problema interesului și Metoda centrelor de interes*”, care broșura e împărțită în șapte capitole.

Partea I. În tendințele noi de îndreptarea învățământului arată cum mai în toate țările astăzi se încearcă o reînnoire a învățământului bazat pe spiritul nou de viață, căutându-se a se da o mai largă înțelegere a vieții sufletești a copilului și o mai bună prețuire a realităților sociale în mijlocul cărora se desfășoară viața acelor care trebuie să treacă prin așezământul de cultură numit, „școala.”

Noua filozofie a educației cere școlii să aibă în grijă de a cunoaște mai bine copilul, făcând din el o putere creatoare,

de a-i pune în acțiune toată ființa și toată cugetarea lui proprie, contribuind astfel la adevărata dezvoltare a personalității lui. Deci școala nouă de astăzi cere să se prețuiască realitatea care este însăși viața. Ea cere să urmărim pregătirea pentru viață prin exercitarea tuturor forțelor, de care dispune ființa umană, spre a îufăptui ceea ce cuprinde mintea.

În aceste timpuri de radicală prefacere, așezămintele vechi par sfărâmate, educatorii de pretutindeni sunt preocupați de un singur gând: „*Chipul cum trebuie să îndrumeze tinerele generații*“, creindu-se în acest scop mai multe curente.

Unii cer ca la baza educației să fie școala muncii, bazată pe muncă; alții școala activă, bazată pe activitate; alții școala în aer liber, bazată pe sănătate, unii și cei mai numeroși cer școala pentru viață prin viață.. Aici principiul de bază îl formează mediul inconjurător, legat strâns de interesele copilului, care e centrul lumii școlare.

În această privință ilustrul pedagog și psiholog *John Dewey* spune: „Dacă voim viață, să ne așezăm în viață, să vedem pe copil așa cum este, așa cum dorește să fie; să-i ascultăm bătăile inimii, să-l așezăm într'o atmosferă capabilă, la o dezvoltare a micului organism“. El spune: a trăi mai întâi și apoi a învăța prin viață și în viață.

Acest principiu este expus și la congresul din Locarno în 1927 de *Rampato*, un distins Pedagog italian, când a tratat despre: „*In principii della Scuola Rinovata*“ în Italia.

Interesul accentuat ce se manifestă pretutindeni în favoarea copilului.

Dr. Ed. Claparède în lucrarea sa, „*Psychologie de l'enfant*“, face o dare de seamă de numărul instituțiilor, care se ocupă cu studiul vieții sufletești a copilului astfel:

L'Anne Pedagogique, care conținea înainte 3000 de publicații, astăzi conține 10000.

În *Statele Unite* și mai ales la *New-York*, există o mulțime de societăți, care se ocupă cu condițiunile de viață în care trăesc copiii din acest stat.

Germania, cu toate schimbările ei, n'a încetat de a se preocupa îndeaproape de studiul vieții copilului publicând cărți și reviste și controlând experiențele altora.

În *Italia* se menționează dezvoltarea la care a ajuns *Institutul Solvani din Milano*, care institut se inspiră din ideile

genetico-funcționale ale *D-nei Dr. Montessori* și ale americanului *John Dewey*.

În *Elveția la Geneva*, în *Institutul J. Jagues Rousseau* s'a lucrat mult în domeniul cercetării vieții copilului, datorită savantului psiholog *Ed. Claparède*. Tot la Geneva există o catedră de pedagogie experimentală și s'a creiat și un *Birou de documente școlare*. *Adolphe Fenérre*, autorul cunoscutei opere „*Școala activă*” a fondat un birou internațional, care strânge material în ceea ce privește organizarea acelei școli.

În *Franța*, *Les Compagnone in L'Université nouvele* (1919) spunea: *Ne trebuie un învățământ mai aproape de viață, mai aproape de interesele reale ale copilului*”.

În *Belgia*, s'a creat încă din 1919 la *Universitatea din Bruxelles* un învățământ bazat pe noile metode. Aici mai în toate școlile se găsește aplicată *metoda dr.-ului Decroly*.

În *Austria* s'a remarcat deasemenea o mare mișcare pedagogică având în fruntea ei pe *Otto Gloöckel*, fiul unui institutor, el însuși institutor, care a realizat o profundă operă pedagogică. *M. Dottrens*, care a vizitat toate școlile din Austria a rămas uimit de entuziasmul profesorilor, voința lor comună în renovare, de perseverența în opera interpretată.

Convinși de necesitatea studiului copilului ei au adus în discuția conferințelor județiene a membrilor corpului didactic primar din Austria, „*Metoda centrelor de interes*”. Ei se bazează pe mai multe principii, însă cel mai principal este *al mediului înconjurător*.

După cum am mai spus, nici America nu s'a lăsat mai prejos. S'au organizat școli publice în numeroase comune, care se conduc după noile programe și metode. În aceasta privință se citează faimoasa lucrare a profesorului «*Angelo Patri*» «*Vers l'écol de demain*», în care lucrare ne povestește succesele obținute prin metoda libertății și el crede cu dreptate că orice credință în progres trebuie să fie întemeiată prin credința în copil.

Ellen Key, scriitoarea suedează, în lucrarea sa, „*Le siècle de l'enfant*” zice: „*Laissons vire les enfants*”, —, adică să-i lăsăm copilului libertatea să-și desvolte personalitatea și caracterul.

Ca și omul matur, copilul are drepturile lui în lume, pot-

rivit intereselor lui în viață. Și câte greșeli nu se face punând piedici în calea dezvoltării intereselor lui. Ca atare „Iosephe Vilbois“ în lucrarea sa „*La nouvelle education francaise*“ — citează un caz, văzut de *D-na Montessori* în grădina publică din Roma, în care arată scena tragică a unui copil mic, de 2 ani, când n'a fost lasat să-și exercite în liniște jocul său.

Bazat pe acest exemplu începem să întrezărim prețul ce se pune pe dinamismul vieții copilărești, care dinamism variază cu vârsta.

William James, spune: „*Prima grijă a educatorului constă în a vedea cum se orientează în chip spontan viața copilului, favorizând și orientând în aceeași timp, acest elan spontan neforțându-l pentru a nu-i impune din afară o mișcare care-i va fi totdeauna periculoasă.*”

Acest elan fiind rădăcina a întregii vieți a ființei umane este izvorul oricărei activități și una din fețele elanului sufletec este interesul.

Interesul e piatra de temelie a școlii vieții. Cu drept cuvânt este o necesitate sufletească, este o foame care se manifestă — foamea de a ști, de a spori și de a crește. —

Partea II. Din istoricul noțiunii de interes.

Spre a lega chestiunea interesului cu trecutul spune autorul, vom schița problema în chip istoric astfel:

Socrates: privea deșteptarea spontaneității, adică a celui mai înalt interes, ca esență adevărată a învățaturii și a educației.

Plato spunea: „*Trebue să studiem natura omului, pentru a-i descoperi înclinațiile sale durabile, adică interesul.* (Deci interesul în sens psihologic la *Plato*, înseamnă că sufletul e complet răpit de un obiect din lumea externă.) El face și o distincție a interesului: interes pasiv și interes activ.

La Aristoteles găsim interesul luat ca fapt și interesul luat ca normă.

Plutarch cerea o referire mai mare la înclinările și trebuințele copiilor, preconizând o educație mai blândă.

Cicero, dă importanță alegerii profesiei în raport cu natura aceluia ce o dorește.

Quintilian cerea studiul înclinațiilor copilului și dezvoltarea intereselor.

Vives între 1492—1540 face prima încercare științifică a unei psihologii a interesului.

Comenius fundează din punct de vedere pedagogic didactic, teoria lui *Vives*.

Interesul științific apare pentru întâia oară la *Rousseau*, *Kant*, *Trap*, *Herbart etc.*:

La Rousseau, noțiunea de interes, este schimbată cu înclinarea sufletească.

Trap — accentuează legătura interesului cu individualitatea.

Kant zice: Interesul este cauza, care determină voința.

Schleirmacher între 1768—1834 tratează problema individualității, totuși scrie propriu, vorbind despre interes. Marele lui merit din punct de vedere al istoriei educației, stă în normarea individualității.

Nye meyer este teoreticianul interesului înainte de *Herbart*.

Herbart face din interes noțiunea centrală în pedagogie.

Interesul zice *Dr. R. Stunde*, este făclia cu care *Herbart* aduce odată pentru totdeauna lumina zilei în gangurile întunecoase ale didacticii.

După *Herbart* interesul este împărțit în: interes empiric, interes speculativ, interes estetic, interes simpatice, interes social și interes religios.

El cere ca aceste interese să se armonizeze, să fie deopotrivă dezvoltate, să fie puse în legătură cu masele apercetive de reprezentări, tinzând astfel la ceea ce se numește interes multilateral.

* *Willman* spune: *personalitatea se bazează pe unitatea constituției.*

Dr. Osterman în lucrarea sa „*Das Interesse*“ spune: *Interesul este sentimentul valorii sau cunoașterea valorii.*

Dugaș în capitolul: „*L'education ettrayante*“ din lucrarea sa: „*Le probleme de l'education*“, spune: „*Trebue să dispară din educație ceea ce oprește elanul spiritului.*“

Interesul este principiul studiului, atâta timp cât se naște din studiu însăși.

Interesul este principiul cunoștinții. Cunoștința ne fiind ea însăși decât interesul.

James spune: „*Interesul, pe care un profesor foarte abil îl poate da subiectului, nu este nici odată, decât un interes suficient pentru a permite efort.*“

Partea III. Concepția Psiho-Biologică a interesului

După D. Ed. Claparède, termenul, „interes“ este un raport adecuat, o relație de conveniență reciprocă, între subiect și obiect. În el însăși un obiect nu este niciodată interesant, ci totdeauna este dispoziția psiho-fiziologică a subiectului care-l consideră, Obiectul nu interesează de cât dacă subiectul este dispus a fi interesat prin acest obiect și vice versa nici subiectul nu simte nici un interes, în prezența unui obiect, decât dacă acest obiect îl importă. După Claparède interesul se împarte în: *Interes psihologic*, *interes atribut* și *interes biologic*.

Interesul este sinonim cu trebuința spune savantul profesor Claparède. Copilul crește fizicește și sufletește și interesul se deșteaptă în el odată cu dezvoltarea sa.

Se poate fixa data când apar interesele sau ordinea aparițiilor și pentru aceasta ni se oferă două cai:

Metoda extrospectivă, care constă în a observa copilul și a-i nota variațiile datorite vârstei, observându-se în același timp și lucrările copilului.

Metoda introspectivă, care constă în a întreba pe copii ce-i interesează, care-s preferințele și ce idealuri au. Aceste feluri de anchete îi pot procura educatorului o mulțime de cunoștințe folositoare, adeseori neașteptate, care-i pot sugera idei fecunde pentru practica învățământului.

Gabriel într'un articol publicat în 1912 „La semaine littéraire“ despre volumul Dr. Claparède, aseamănă interesul cu atracția.

Omul matur este condus în viață de interes.

De ce oare am fi nedrepti cu copilul? Această temă o susține John Dewey spre deosebire de Herbart care se mărginea numai la clasă, și care făcuse numai psihologia profesorului, nu și a copilului.

Când vom recunoaște în copil existența puterilor, cari nu cer de cât a se dezvolta, când vom ști să asigurăm funcționarea normală și să disciplinăm aceste puteri, atunci vom avea o temelie solidă, pe care vom putea clădi opera noastră educativă.

Interesele copilului sunt singurele puteri, la care se poate adresa educatorul. Ele sunt punctele de plecare, a tot ce este imbold spre activitate.

În ceea ce privește programele de studiu și copilul ar trebui să se țină seama de 2 factori fundamentali:

1. Copilul, care evoluează, iar pe altă parte unele idei, unele tendințe, anumite valori câșigate prin experiența noastră, a adulților. — Copilul nu trăiește într'o lume de fapte și idei ci într'o lume în care nu e loc pentru adevăr. — La el totul e dragoste și simpatie. El trece repede și fără efortare de la un subiect la altul. Pe câtă vreme programul de școală îi prezintă un material, care se orânduiește indiferent în timp și se întinde indiferent în spațiu. Din aceste conflicte s'au născut diferite școli pedagogice. Ele cer ca personalitatea copilului să fie pe deasupra programelor fixate. Programele de studiu trebuie să stea într'un fel de afinitate cu sufletul celui care să și le însușească. Ele trebuie să fie strâns legate cu ceea ce interesează viața copilului.

Decroly ca și John Dewey cere deci ca învățământul să fie apropiat de interesele copilului și pune la baza educației activitatea și viața fundate pe interes; el însăși fundat pe trebuințele profunde ale fiecărei vârste.

„Metoda Decroly este în esență o aplicație sistematică a centrelor de interes” spune Dr. Jean Demoor în *Știința Educației*.

În lucrarea sa „*Vers l'ècole renouée*”, Decroly prezintă un program de idei asociate și metoda centrelor de interes, în care face o paralelă între defectele de programe și măsurile ce trebuiesc preconizate. El cere ca programa să se îngrijească numai de fenomenele și de ideile în raport cu viața copilului. Să-i dea cunoașterea personalității sale și a mediului în care el trăiește. De fapt, ceva din ceea ce cere Decroly se găsește și în programele obișnuite ale școlilor, însă ceva împrăștiat, fără coeziune cu necesitățile vitale ale copilului.

El le leagă unele de altele, dându-le coeziune și strângându-le în jurul aceluiaș centru.

Decroly a înlocuit și împărțirea tradițională a programei, pe obiecte de învățământ, ținând seamă de cele 3 mari funcțiuni psihologice: observarea, asociația și expresia.

Grupul exercițiilor de observație, prezintă lecțiile de intuiție și Șt. Naturale. — Acel al exercițiului de asociație, înlocuiește geografia și istoria, considerate ca manifestări ale vieții în spațiu și în timp.

Acel al exercițiilor de expresie sintetizează în toate exercițiile de limbă, lucru manual, desen, cânt gimnastică, etc...

În metoda Decroly, principiul concentrării materiilor de învățământ este primordial, căci toate activitățile spiritului, trebuie să lucreze pentru câștigarea unei noțiuni, unei idei, sau unui ansamblu de idei.

D-l Radu Petre în lucrarea sa ne dă un plan de lucru al cl. II-a după Dr. Decroly, precum și un plan de lecție după metoda centrelor de interes, obiectul fiind: „mi-e sete” — subiectul „apa”.

Deși școala activă a Dr. Decroly a abandonat certificatele noastre totuși D-sa găsește un certificat de o analiză exactă și completă a stărei psihologice ce se observă la copil. El este un rezumat precis și exact al fișei noastre individuale.

Partea IV. Aplicarea centrelor de interes după Chariér.

Practica „centrelor de interes, este în mare favoare în momentul de față, într'un mare număr de școli și aceste centre de interes se leagă în mod strâns de chestiunea programelor.

Metoda centrelor de interes cere un subiect ales mai dinainte de școlii de ordin concret, care se raportează fie la sezon (culesul viilor, seceriș etc.), fie la cele care se raportează la împrejurările momentului (tumul, avionul, radiofonia), fie la obiectele școlarului: hârtie, carte și care pot deasemenea să constituie o idee normală: curajul minciuna.

Împrejurul acestor subiecte se discută zile întregi sau chiar săptămâni.

Profesorul vrea să facă bunăoară din carte centru învățământului său săptămânal.

El va alege dicteuri, lecturi, poezii, un subiect de compoziție, tratând despre binefacerile lecturii, probleme relative la cumpărarea și vinderea cărților. La istorie le va vorbi despre Jean Gutemberg, la geografie despre marele centru de imprimărie, la fizică de aliajele întrebuițate pentru fabricarea caracterelor. La desen va reprezenta o carte închisă sau deschisă.

Apoi râul este unul din cele mai admirabile subiecte, care nu poate fi epuizat niciodată și care se pretează minunat la o concentrare a lecțiilor, fiind un excelent centru de interes.

Făcând o excursie la țară, copiii observă câmpul și luc-

rurile ce se execută, vizitează o fermă și văd toate manifestările vieții din fermă. Lecțiile de povestire și redactare vor evoca și aminti plimbarea făcută. — Următoarele subiecte vor fi studiate: ferma, curtea fermei, cositul și cocoșii, vitele de păscut, etc.

Grădina de flori, poate de asemenea constitui un subiect destul de vast.

Mis Cornel dela școala franceze „V. Parker“ a adus o contribuție particulară interesantă, aplicând metoda centrelor de interes în istorie.

Ea și-a ales ca exemplu concret subiectul următor: „Cum popoarele au rezolvat problema orașelor“. Această chestiune servește de bază unei jumătăți de an de lucru în școala primară superioară și împrejurul ei se grupează nu numai studiul istoriei, ci și al geografiei, literaturii, artelor, lucru manual, în așa fel încât să formeze un ansamblu de studii sociale.

METODA CENTRELOR DE INTERES

În pedagogie ca și în oricare altă știință, pentru ca să se obțină cât mai bune rezultate, metodele se perfecționează mereu. În ultimul timp s'au creat diferite curente noi în pedagogie, care toate tind a ameliora metodele de educație, pentru ca aceasta să-și poată mai bine îndeplini misiunea. Creierea atâtor curente noi a fost posibilă din cauza mediului prielnic și recunoașterii rolului important ce-l are educația. Dintre noile metode de educație aceea care a preocupat și preocupă mai mult pe pedagogi este metoda centrelor de interes, a cărei aplicare duce la: „școala pentru vieață, prin vieață“, faimoasa formulă a d-rului O. Decroly.

Metoda centrelor de interes s'a născut din necesitatea de a înlătura defectele vechilor sisteme de educație. Defectul cel mai de seamă al vechiului sistem de educație stă în faptul că nu se ține seamă de preocupările, interesele copilului. Se ține seamă numai de aceea ce are nevoie copilul când va fi adult. Și cum omul adult are nevoie de foarte multe cunoștințe, programul de învățământ s'a tot încărcat mereu. Minte copilului refuză însă să primească toate aceste cunoștințe, pentru că sunt prea multe și de cele mai multe ori nici nu se potrivesc dezvoltării lui. Programul în învățământul obișnuit împarte materia după obiecte, după criteriile logicei și nu după cum se prezintă în realitate. De aci un al doilea defect, pe care și-l propune să-l remedieze metoda centrelor de interes; anume copilul își va câștiga cunoștințele prin activitate proprie, în contact cu realitatea și conform intereselor lui. Din acest motiv s'a pus problema interesului la copil.

Este meritul marelui psiholog Ed. Claparède de a fi definit interesul din punct de vedere bio-psihologic. Tot ceea ce răspunde unei trebuințe, unei nevoi de ale noastre este interesant pentru noi, ne interesează. Pentru flămând prezintă interes orice aliment, care-i poate satisface foamea, tot astfel pentru cel căruia i-e sede, orice băutură prezintă interes.

„Termenul interes exprimă deci un raport adecvat, o revelație de conveniență reciprocă între subiect și obiect. În el însuși un obiect nu este niciodată interesant, ci totdeauna este dispoziția psiho-fiziologică a subiectului care-l consideră. Obiectul nu

înterează decât dacă subiectul este dispus a fi interesat prin acest obiect și de altă parte nici subiectul nu simte nici un interes, în prezența unui obiect, decât dacă acest obiect îl importă." (R. Petre: Problema interesului și metoda centrelor de interes, pag. 23.) Deci „interesul este sinonim cu trebuința”. „La copil este semnul trebuinței de a crește fizicește și sufletește”(24) De aceea evoluția intereselor la copii este în legătură cu perioadele de creștere. — Iată cum evoluează interesele copilului după Claparède: Rezumăm după Pedologia (pag. 222-5) Dlui D. Theodosiu.

Deosebim trei stadii în evoluția intereselor copilului.

I. *Stadiul câștigării de cunoștințe și al exprimării*, dela naștere până la 12-ani, cu mai multe perioade: 0-2 ani perioada interesului perceptiv; 2-3 interesul pentru vorbire; 3-7 ani perioada: interese intelectuale generale (perioada întrebării pentru ce?) și 8-12 ani perioada intereselor speciale: 1. vânătoare, păstorie, agricultură, comerț, colecții, etc.

II. *Stadiul organizării și evaluării* (12-18) cuprinde o singură perioadă aceea a intereselor sociale, etice și în legătură cu sexele.

III. *Stadiul producției* cu perioada muncii, după 18 ani, spirit critic, alegerea carierei și munca pentru traiu.

Cunoașterea evoluției interesului la copii, indică educatorului o anumită atitudine, pentru că sunt perioade în care copilul este predispus la imitația celor din jurul său, dar îndrumarea cea mai importantă este aceea ce o dă la alcătuirea programului.

După John Dewey trebuințele copilului sunt:

1. Trebuința de a conversa și comunica ceea ce știe.
2. Trebuința de a cerceta și găsi.
3. Trebuința de a fabrica și construi.
4. Trebuința de a exprima prin artă ceea ce simte (R. P. op. cit. 7).

După doctorul O. Decroly, nevoile copilului sunt.

1. Nevoia de a se hrăni.
2. Nevoia de a lupta contra intemperiilor.
3. Nevoia de a se apăra contra pericolelor și diversilor dușmani.
4. Nevoia de acțiune, de a lucra în mod solidar, de a se recreia, de a se ridica (Amélie Hamaide: Metoda Decroly, pag. 25)

Tot doctorul Decroly a fost acela care a pus în aplicare întâia oară metoda centrelor de interes. El a plecat dela educația

anormalilor. În 1901 a înființat Institutul de învățământ special pentru întârziși și anormali. În 1907 a creat la Bruxelles, în strada Ermitage, școala pentru copiii normali (6—10 ani), numită „Școala pentru vieață, prin vieață.” Colaboratoarele sale la început au fost domnișoarele: Degand și Monchamp, mai apoi domnișoara Amèlie Hamaïde, care a și scris o carte înti ulată: „Metoda Decroly,” tradusă în românește de D. Sevasta Dimitriu, din care luăm mare parte din informațiunile în legătură metoda Decroly. Ceva mai târziu școala este mutată în afara orașului Bruxelles, totuși îndeajuns de aproape pentru ca să poată fi cercetată de copii, fără ca ei să se despartă de părinți. Școala era întreținută de părinții, copiilor care erau cu o bună stare materială. Numai, mai târziu o ajută și guvernul belgian. Nici criticile n’au lipsit la început, în jurul operii lui Decroly Criticau și aceia care nici măcar nu-și dăduseră osteneala de a vizita școala, pentru a o cunoaște. Opera lui Decroly a rezistat însă. Ca medic, educator și fin psiholog a știut să meargă pe drumul cel bun. Recunoștiința a venit și ea mai târziu. În 1925 a fost invitat de guvernul columbian pentru a cerceta aplicarea metodei Decroly la Bogata. Astăzi, și desigur mai mult în viitor, metoda sa e obiect de studiu și începe să fie aplicată în mai multe țări.

Școala, după cum am amintit, este situată în apropierea orașului Bruxelles. Are proprietate un ha. Terenul es e înconjurat de păduri, are loc pentru animale: cuiburi, colivii, cotețe iepuri și pentru paseri. Clădirea îndeplinește toate condițiunile igienice. Băncile sunt înlocuite cu mese aranjate în formă de potcoavă, pentru ca elevii să poată comunica între ei mai ușor și fără zgomot, căci „Drul Decroly nu este partizantul desordinei și al haosului; a lăsării copilului în voia capriciilor sale” (I pag. 128) Materialul pentru studiu îl formează realitatea, natura. Când sunt nevoiți a studia lucrurile sau ființele pe care nu le au, copiii se folosesc de tablouri, aparate etc., adunate sau lucrate de ei. Fotografiiile, documentele în legătură cu fiecare centru studiat sunt puse în câte un plic mare, atârnat de perete. Lucrările, materialul lucrat de copii în legătură cu un centru, aranjat pe cartoane, este deasemenea atârnat de pereți, încât clasa este mereu o dovadă a muncii săvârșite de elevi. Clasa numără circa 20 elevi (se aplică coeducația), care formează o comunitate, mai totdeauna dispusă și în care educatorul are rolul unui îndrumător și nicidecum acela

al unui despot ce-și impune voința sa elevilor, imobilizați în bănci. Elevii sunt primiți dela vârsta de 6 ani. Școala are 4 ani preparatori, echivalenți celor 4 clase primare dela noi.

Ceea ce trebuie să învețe copilul cuprinde: 1. *Ființa vie în general* — omul în particular și 2. *Natura*, în care intră și omul (I p. 24). Cunoștințele și le pot câștiga în patru moduri:

1. Direct prin intermediul simțurilor și a experienței imediate.
2. Indirect prin amintirea personală.
3. Indirect încă prin examenul diferitelor documente relative la obiecte sau fenomene actuale dar neaccesibile.
4. În fine, indirect prin examenul diferitelor documente, relative la obiecte sau fenomene trecute" (I pag. 26).

Aceste patru moduri de a câștiga cunoștințele îl duc pe copil, și pe adult de altfel, la trei categorii de exerciții.

1. Prin exerciții de *observație* se înțeleg achizițiile personale și directe.

2. Prin exerciții de *asociație* în timp și spațiu se înțeleg achizițiile indirecte sau rechemarea achizițiilor anterioare.

3) Aceste două grupe duc la exercițiile de *expresie* concretă: (modelaj, tăieturi, etc.) abstractă: (convorbire, scriere, etc.) ca un corolar al celor două dintâi.

Acestei trei grupe de exerciții: *observațiunea, asociația și expresiunea* se aplică oricărui centrul de interes. Centrele de interes sunt în legătură cu trebuințele copilului: nevoia de a se hrăni, nevoia de a se apăra contra pericolelor și diverșilor dușmani, nevoia de a se apăra împotriva intemperiilor, nevoia de a lucra solidar, etc. Aceste necesități poartă în program diferite numiri, pentru că se studiază numai anumite aspecte de ale lor într'un an. De exemplu: din necesitatea de a se hrăni se studiază în anul întâiu numai un aspect: *mi-e foame*, iar în anul al doilea, alt aspect: *mi-e sete*. Un centru de interes formează obiect de studiu una sau două luni.

Iată programul de lucru pentru anul întâiu primar. (I-27).

Lunile	Necesitățile	Centre de interes
Septembrie	Nevoile sale	Copilul
Oct. și Noembrie	Mi-e foame	Fructele
Decembrie	Mă joc	Sf. Nicolae și jucăriile
Ianuarie și Febr.	Mi-e frig	Hainele
Martie și Aprilie	Mi e frig	Focul
Mai	—	Florile (centru ocazional)
Iunie	Eu lucrez	Mâna și piciorul
Iulie		Soarele

Pentru a înțelege mai bine, să luăm un exemplu de felul cum este studiat un centru de interes. Luăm centrul de interes: „Focul“ dela necesitatea: *Mi-e frig* — Lupta contra întemperiilor.

1. *Observațiunea*, Noțiunea: Producerea focului. Cum ard corpurile. Corpurile bune sau rele conducătoare de căldură. Radiere. Căldura și vegetația. Lichedele care ard: eterul nafta, alcoolul, *Prezentarea*, Procedee: Experiențe: bagheta de sticlă și varga metalică: care se încălzește mai greu... Așezarea termometrului lângă un corp cald; radierea căldurii. Lumânarea aprinsă într'o sticlă închisă (nevoia de aer). Acțiunea căldurii asupra solidelor (dilatarea); asupra lichidelor (termometru;) asupra gazelor. Experiențe asupra chibriturilor, lumânării. 1. Să se facă focul prin frecare, lovire-pietre, lemne tari. 2. Ce ardă fără flacără, cu flacără, etc, etc. Acțiunea căldurii asupra vegetației întregi. *Activitatea elevilor*. a) *la școală*: Elevii fac experiențe individuale unde este posibil. b) *acasă*: Cercetarea diferitelor obiecte, a diferitelor materii necesare observațiunii. Fixarea în caiet prin desemn. *Exerciții mecanice*. Să se aducă obiecte cari pot arde.

2. *Determinism*. Aici iarăși găsim grupele: noțiunea, prezentarea, vizite, activitatea elevilor. Reproduc câteva probleme: La ce folosește omului focul? Lupta contra frigului; prepararea alimentelor; desinfectarea; curățenia; sursa forței în industrie, etc. Ce materii dau focul? Pentru ce? Cum? Materii întrebuințate pentru sobe, în construcția coșurilor, etc. Pentru ce casele sunt construite din pietre și fier, puțin lemn; colibeile congoleze din materii inflamabile. Ce trebuie să ardă un foc? Cum să-l înăbuși?

Vizite: Vizita la marchitanii. Vizita la fabrica de tigăi de aluminiu.

3. *Tehnologie.* Focul în alimentare, încălzând, dizolvând; schimbând gustul alimentelor... Mesteșugurile care cer ajutorul focului: brutarul, cofetarul, cărămidarul, fierarul, sticlarul, olarul. Magazinele unde se vând obiecte care dau căldură: sobarul, lăcătușul. Mesteșuguri create de foc: cărbunarul, coșarul, pompierul, focarul. Arme de foc, (căldura transformată în lucru). Focul distractiv: foc bengal, foc de artificii, foc de veselie. *Vizite* la brutărie, cofetări, cărămidărie, olări. Activitatea elevilor: la școală, acasă.

4. *Expresiuni vorbite. Noțiuni:* Termeni care arată diferite aspecte ale focului: Expresii curente și umoristice. *Prezentare.* Procedee: Gură de foc, a ațâța focul, foc! Sat cu 300 de focuri (de familie) foc în corp, arșița verii, focul geniului, a arunca uleiu pe foc, a se juca cu focul, foc de paie, nu e foc fără fum! etc... *Activitatea elevilor: în școală:* Dacă e posibil să execute fiecare atitudine care reda expresia. b) *acasă:* O frază și un desen.

5) *Măsura.* Diferența de greutate, de volum a corpurilor arse (lemn, pâine, căruune). Câte lopeți de cărbune într'o găleată, în două găleți, în trei găleți, etc. Chibrit de lemn de hârtie, care arde mai repede? Câte grămezi de 5, 6, 7, chibrituri într'o cutie, 2 cutii, etc. Înălțimea, lărgimea cutiilor de chibrituri. Volumul unei jumătăți de cutii, unui sfert de cutie, etc. Activitatea elevilor. Exerciții individuale. Să se adauge calculul mecanic cu ajutorul chibritelor. Acasă. Probleme ca aplicații la experiențele făcute în clasă.

6. *Asociere.* Focul în iluminat: lămpi, lanterne, lampioane, candelă, felinare, etc. Pentru ce avem nevoie de foc? Vegetația vara și în țările calde. Fauna țărilor calde și a verii. Intrebuintarea foalelor, etc.

7. *Asocierea în spațiu* (ține locul geografic dela școlă obișnuite) Vulcanii. Ceea ce ne vine din țările calde. Hrana, îmbrăcămintea, locuința în Congo. Este mai cald la ecuator, în câmpii mai puțin cald la poli, pe munți etc.

8 *Asociația în timp* (ține locul lecțiilor de istorie din școlă obișnuite). Cultul focului. Vesta. (vestibul), Vulcan. Vestalele. Supliciile; rugurile: Să se arunce în foc puțină mâncare, să-și

întoarce paharul spre miazăzi înainte de a bea... *Activitatea copiilor. La școală: Cercetări de documente.*

9. *Desen: Efectul umbrei: o parte din clasă; un colț de grădină; obiecte așezate pe masă. Un incendiu. Pompierii. Un măn-gălău. Un foc de lemne. Vetre.*

10. *Morala. Pericolul de a se juca cu chibriturile, de a pune mâna pe foc. Cum să se stingă focul. Ce trebuie făcut pentru a încălzi pe nenorociți. Precauțiunile de luat cu uneitele, cu hrana, cu vestmintele când le apropiem de foc. Ce trebuie și ce nu trebuie făcut când arde o casă, etc.*

11. *Gimnastică. Mișcările cărbunarului, când descarcă sacii; când îi golește, îndeasă cărbunele etc. Mișcările oamenilor me-seriași (joc de-a pompierii).*

12. *Exprimarea concretă. Să se construiască o casă cu sobă în ea, în care să se poată face focul. Vătraiuri, clește, cârlige, gratar etc.*

13. *Lectura. Să se grupeze pe tablouri cuvintele cari au sunetele: ui, au, oi, ou (în cuvinte necunoscute). Să se facă mici fraze cu ajutorul acestor cuvinte. Să se recitească cuvintele cunoscute, în fiecare zi.*

14. *Scrierea. Jocuri și dicteuri relativ la subiectele lecturii. Exerciții gradate pentru a aduce pe copil la scrierea spontană a a cuvintelor. Să scrie cuvintele cetite.*

Am reprodus părți mari (l. pag. 44—53) din programul centrului de interes: „Focul”. În realitate programul e mult mai înche-gat. Cele 14 exerciții amintite se grupează în mod natural în cele trei grupe de exerciții: observațiunea, asociația și expresiunea. Așa la observațiune se grupează: observațiunea propriu zisă, de-terminismul, tehnologia și măsura. La asociație, asociația în spațiu și în timp. La expresiune intră: desenul, morala, gimnastica, lec-tura, scrierea, expresiunea sorbită și expresiunea concretă. Nu la toate centrele de interes e nevoie să se întrebuițeze cele 14 puncte, ele se întrebuițează după necesitate

Exercițiile de observație au de scop: 1. De a obișnui copilul să ia cunoștință de fenomene, făcându-l să caute cauzele faptelor și consecințele lor. 2. De a-i da într'un mod cât mai complet, concret posibil noțiunile complexe relative la viață. 3. De a trage câte puțin noțiuni de evoluție generală asupra plantelor, animalelor și asupra lui însuși. Lecțiunile de observație sînt de două

feluri: lecțiuni de observație ocazională și lecțiuni de observație propriu zise. Prin lecțiile de asociație, elevii își vor da mai bine seama de ceea ce dătoresc ei părinților și generațiilor anterioare. Ex. 1. Fac cu multă trudă o casă în curtea școlii. Ce dezolați și câtă încredere capătă ei în meșterul zidar când într-o dimineață întorcându-se la școală, își văd opera lor ruinată de viscolul de peste noapte. 2. Macină grâu cu ajutorul a două pietre. Din făină, fac și coc ei înșiși pâinea. Ce gust minunat are? E doar opera lor. Vizitează apoi una din brutăriile cele mai moderne ale orașului Bruxelles. Gustă și pâinea preparată acolo. Diferența e prea mare ca să nu fie obligați să consimtă că pâinea aceasta e mult superioară celei făcută ei. Multele învățături scoase din exercițiile de asociație îi conduce la ideea de solidaritate umană și „dispune spiritul lor la o simpatie mutuală (l. 12).

Expresiunea cuprinde tot ceea ce permite înfățișarea ideii într'un mod ușor de înțeles de alții" (l—124). În legătură stă: materialul, caietele de asociație, de observație, activitatea liberă, jocurile educative, citirea, Vom insista asupra citirii. Metoda citirii este una din părțile cele mai interesante și originale din metoda Drului Decroly. O expunere succintă a ei o avem în Metoda Dlui D. Theodosiu.

Metoda de citire a Drului Decroly se mai numește: Vizualo-naturală, ideo-vizuală și vizualo-ideografică. A aplicat-o în 1904, prima oară, în Institutul său pentru învățământul special. Domnișoara Amélie Hamaide o găsește îndreptățită din trei puncte de vedere: psihologic, metodologic și pedagogic. Despre aceste temeuri ne vom da seama mai bine, după ce vom vedea în ce consistă metoda respectivă.

În *primul stadiu*. Se începe cu fraze sub formă de ordine scrise pe un carton mare sunt scrise ordinezile. În legătură cu centrul de interes studiat.

Exemple:

1. Adu-mi para
2. Pune para pe masă
3. Taie para în două
4. Mănâncă o jumătate de pară
5. Dă para Anei.

Se comandă un ordin. Elevii examinează imaginea vizuală și execută. Ei sunt activi, căci umblă, taie, mănâncă. După vreo 2—3

săptămâni se pun pancarte pe toate obiectele din clasă, de ex.: ușa, dulapul, etajera, sunt apoi pancarte cu numele copiilor înșiși.

Stadiul al doilea. Pe niște bilețele de carton se scriu cuvintele ce au fost întâi scrise pe pancarte și ordinele scrise pe cartoanele mari de pe tablă. Fiecare copil primește într-o cutiuță aceste cartonașe. Cu ajutorul lor se fac câteva jocuri 1. Educatorul arată un ordin. Fiecare copil caută în cutia lui ordinul arătat de educator. 2. Scriem pe tablă un nume de lucru sau îl arătăm, copiii caută iarăși numele arătat sau scris printre cartonașele lor. 3. Spunem un nume, copiii îl caută și îl arată. 4. Împărțim toate ordinele copiilor. Cel care găsește numele unui obiect sau al unui copil, ia cartonașul respectiv și-l pune înaintea copilului arătat în cartonaș sau la obiectul indicat.

Un joc este cel al *cutiuțelor*. Se pune câte un fruct în fiecare cutie. Pe capul cutiuțelor e scris numele fructului. Se scot toate capacele, și se amestecă. Copilul trebuie să pună iarăși fructele în cutiile respective. Prin acest joc, „copilul capătă imaginea vizuală-grafică a lucrului asociată cu lucrul însuși.” (I—149)

Stadiul al treilea. La lecțiile de observație desenează o scenă în caietul de observație. Sub desen copiază imaginile vizualografice ca și cum ar copia un desen. Se întrebuințează și un joc, numit: „scenele.” Subt desen sunt scrise fraze mici rezumând observația și reproduse și pe etichete mobile. 1. Copiii caută frazele asemănătoare pe care le așează subt desen după simple identificare vizuală. 2) Se ascund frazele scrise subt scene și copilul trebuie să caute în memorie frazele care corespund desenelor. 3. Se prezintă copilului o a treia serie de fraze. Acum ele sunt descompune în cuvinte și copilul trebuie să le reconstitue după model (desen) întâi, apoi fără model. Numărul acestor scenete este variabil. E de dorit să fie cât mai mare.

Stadiul al patrulea. Copilul în acest stadiu trebuie să ajungă să-și exprime gândirea prin scriere. În acest scop se face în fiecare zi un exercițiu vizual. Scriem pe tablă o frază scurtă. După ce a fost intuită câteva minute, copiii o scriu din memorie. Se povestesc mici istorioare. Din ele se scriu, pe tablă, fraze scurte. Copiii le citesc. După 6 săptămâni sau două luni se începe cetearea caracterelor imprimate. Prin o mulțime de exerciții se face descompunerea cuvintelor în silabe și sunete.

Domnișoara Amélie Hamaide declară că elevii săi, instruiți după această metodă, au ajuns să citească orice text foarte bine și să aibă o ortografie corectă. După această metodă, copilul învață să citească fraze, adică așa după cum învață și să vorbească. Numai mai târziu descompune propozițiunile scurte în cuvinte, silabe și sunete. Metoda ideo-vizuală mai are avantajul că se poate bine integra centrelor de interes.

La noi această metodă ideo-vizuală a fost aplicată pe o scară foarte restrânsă. A aplicat-o și D-l prof. Radu Petre la școala de aplicație a școlii normale din Pitești. Referindu-se la rezultatele obținute, D-l D Theodosiu scrie: „Metoda Decroly e analitică, dar e prea zăbovitoare, inutil zăbovitoare pentru copii normali de 7 ani, așa că și aceasta trebuie respinsă. Dacă admitem metodele sintetice în școlile de copii mici, le admitem *pentru caracterul lor educativ* în domeniul simțurilor și *pentru caracterul lor de joc*, care nu mai merge la copilul de 7 ani. Acest copil știe că vine la școală ca să învețe carte și-i place să știe că învață. Afară de aceasta structura lui morală asimilează lesne ideea de datorie și muncă serioasă. Și dacă anul întâiu de școală e penibil pentru mulți copii, cauza nu e metoda cuvintelor normale, ci atmosfera generală a școlii și nepriceperea învățătorului.

„Metodele „noui“ de scris cetit sunt seducătoare prin multe inovații fericite, dar luate în total sunt inferioare metodei cuvintelor normale“. (D. Theodosiu: *Metodica*, pag. 86 87.

Punctul de vedere social. În școlile unde se aplică metoda Decroly, pentru a se infiltra mai mult sentimentul moral vieții, pe care o duc copiii în școală, ei sunt puși, „să se intereseze practic, intelectual și afectiv de superioritatea unei comunități a cărei disciplină o simt și căreia vreau să-i asigure progresul“ (I-167). Obişnuințele cu viață socială se face prin micile comunități de muncă. Fiecare îndeplinește o funcție în clasă. Unul îngrijește de curățenie, altul de ordinea din vestiar, etc. În clasă disciplina se stabilește în vederea activității și a muncii, nu a pasivității, imobilizând pe copii. Legătura școlii cu familiile copiilor se face prin consfăturile ce se țin lunar. Elevii școlii primesc în loc de certificate, în care să fie trecute notele, niște buletine, care sunt mai de grabă niște fișe pedagogice de ale noastre, de format mai restrâns.

Sunt interesante rezultatele ce se obțin în aceste școli. Mai întâi te impresionează exteriorul clasei, care pare un muzeu.

Păreții sunt împodobiți cu lucrările copiilor, care sunt schimbate mereu, după centrul de interes studiat. Săptămânal, elevii țin conferințe cu un subiect din centrul de interes studiat. Iată titlul câtorva conferințe. În anul al doilea: Ipopotanul, avalanșele, zahărul, etc. În anul al treilea: Berzele, În China, turta dulce, câteva păsări ale mărilor arctice și antartice, cuiburile Papuașilor, cum trăesc și cum se îmbracă Japonezii, comerțul de piei, etc.

Este interesant de știut ce înțeleg copiii prin aceste conferințe. O fetiță spune: „Poate nu știți ce înțeleg prin conferințe. Am să vă spun: Este o mică convorbire, cu subiectul ales de elevele clasei mele“. În continuare descrie felul cum rostesc conferințele colegele sale, dovedind mult spirit de observație. Încheie astfel: „Ziua conferințelor este o adevărată sărbătoare pentru noi, sărbătoare mai ales pentru acelea care ascultă.“ (I, 195).

De o valoare foarte mare sunt așa numitele *lucrări spontane*, care „sunt compuneri făcute de copii asupra subiectelor alese de ei și care se rapoartă de obicei la centrul de interes studiat. Iată o astfel de lucrare spontană a elevei Elena, anul IV (12 Dec. 1919.) Titlul lucrării este: „Traversând Europa“ (I. 258.)

„Sunt Neny.

Sunt Neny care călătorește.

Eu sunt Neny care călătorește și voiu vedea modelele cele mai frumoase pentru a le aduce.

Eu sunt Neny, cel mic de tot și fac călătoriile mele pe spețele berzelor. Am văzut fetițe frumoase, cu bonete mici în formă de corn și fusta bufantă și șorțul de dantelă și saboții mici de lemn, ghiciți deci numele lor, erau?

Micuțe olandeze!

Eu sunt Neny, care a mai văzut fetițe frumoase, cu fusta albastră deschis, cu galoane de catifea neagră, cu corsajul la fel închis cu o panglică de mătase și blaza de mansuc și șorțul la fel, cu ciorapi frumoși albi, cu pantofi noi lustruiți și un mare nod de saten negru în păr, ghiciți deci numele lor? erau?

Micuțe Alsaciene!

Eu sunt Neny, care în călătoriile mele, am văzut pe înălțimile munților căprioare micuțe păzite de o fetiță și un băiețuș. Pierot, cu pantaloni cu două bretele de catifea neagră, cu bluză albă, cu pălărie verde gătită cu o pană, vorbea cu Pieret, la fel îmbrăcată dar cu o fustă drăguță, tot cu două bretele.“

Eu sunt Neny,
Eu sunt Neny,
Neny, Neny cel micuț." (I. 258-259).

Am reprodus această lucrare spontană pentru a vedea ce se poate obține atunci, când elevul este lăsat să lucreze, să scrie ce-i convine lui și nu-i omori spontaneitatea cu reguli. Va afla el mai târziu că orice compunere are introducere, dezvoltare și încheiere, din propria sa muncă, nesilif, în mod natural.

Lucrările spontane sunt ilustrate cu desenele copiilor, dintre care unele sunt niște adevărate mici capo-d'opere.

Pentru cunoașterea elevilor, pe lângă observație se întrebuițează și testele. Inteligența se măsoară cu testele Binet. Judecata, imaginația cu testele Decroly. Se fac măsurări antropometrice și se completează un chestionar pentru ce privește afectivitatea. Sunt studiate tendințele egocentrice și tendințele exocentrice. Chestionarul este compus din aproape 250 de întrebări, privind toate aspectele din care poate fi studiat copilul. Rezultatele, pentru a arăta mai intuitiv dezvoltarea copilului, sunt redată într'o figură în forma unei stele pentagonale, împărțită în 25 de sectoare, numerotate, corespunzătoare câte unui aspect al dezvoltării copilului. Aspectele defavorabile sunt colorate albastru, iar cele favorabile roșu. Astfel dintr'o singură privire ne putem da seama de dezvoltarea copilului. Cele cinci vârfuri ale stelei arată: starea fizică, afectivitatea, școlaritatea, inteligența și atenția — voința — activitatea motrică. Complectarea acestor date răpește educatorului însă foarte mult timp. Înmulțind numărul întrebărilor (250) cu numărul aproximativ al elevilor dintr'o clasă (20) aflăm că educatorul trebuie să răspunde la aproape 5000 de întrebări. Adăogând munca ce o prestează educatorul cu aplicarea testelor, cu munca depusă la pregătirea programului și procurarea materialului necesar, ne pufem face o slabă idee de munca uriașă ce trebuie să o desvolte un educator, când aplică metoda Decroly.

Am analizat mai deaproape metoda Decroly, pentru că ea este: «în esență o aplicație sistematică a centrelor de interes» (Dr. Jean Demoor: Știința Educației cit. de Dl. prof. R. Petre p. 32.)

Metoda centrilor de interes a fost aplicată și în alte țări nu numai în Belgia, astfel, în Rusia, Argentina, Statele Unite, Austria, Italia, Turcia, Elveția și la noi. Indicând numele câtorva țări unde s'a aplicat metoda Decroly — metoda centrelor de interes, trebuie să înțelegem că ea nu s'a aplicat în forma originală, ci modificată potrivit cerințelor specifice ale fiecărui popor, și nici că s'a aplicat cu exclusivitate pe întregul cuprins al țărilor respective.

Facem un mic rezumat al aplicării metodei centrelor de interes în diferite țări după Dl. prof. Radu Petre.

În Rusia, ea s'a aplicat sub numele de metoda «*complexelor*». Centrele de interes sunt: Natura, Munca și Grupurile umane: familia, cetatea, satul, lumea. Ea servește mai ales scopului politic urmărit de soviete. Nu se poate ascunde faptul că aplicarea metodei complexelor în Rusia este un izvor de prețioase învățăminte pedagogice. Desigur nu în toate școlile se aplică în mod ideal această metodă. Sunt acolo și mulți învățători, de abia știutori de carte, fără nici cea mai mică pretenție de cultură generală, să nu mai vorbim de o cultură pedagogică.

În Turcia, îndată după războiul mondial, a început și reforma sistemului educativ. În 1926, guvernul turc a invitat pe marele pedagog american John Dewey, pentru a-și da părerea despre noua organizare asupra învățământului din Turcia. Centrele de interes sunt în legătură cu anotimpurile. Astfel e centrul de interes „primăvara“ la clasa I.: 1. Primăvara în livezi, 2. Primăvara în grădina de legume, 3. Primăvara la câmp, 4. Animalele de primăvară, 5. Păsările, 6. Vorbire; Căntece și poezii de primăvară. Convorbiri. Teatru. Primăvara. Ce fac animalele? păsările? 8. Aritmetică. Calculul schimbării anotimpurilor. Calcul asupra semănăturilor, asupra vieții din grădină, comerțul cu produsele grădinii și ale câmpului, etc. 9. Lucru manual și desen: Să deseneze o floare proaspătă și să o compare cu una de toamnă. Modelaj în argilă etc. 10. Muzică și joc. Căntece și jocuri de primăvară. Reprezentații în aer liber.

În Argentina, un centru de interes este studiat o săptămână sau două, în orele cele mai potrivite, paralel cu orarul din învățământul obișnuit.

În Austria învățământul a luat o dezvoltare mare îndată după prăbușirea imperiului. La baza noii metode sunt trei principii: localismul, învățământul integral (concentrarea) și munca intelectuală liberă. Profesorul are foarte multă libertate la alcătuirea programei, care este în primul rând regională, și a orarului.

În America metoda centrelor de interes este cunoscută sub denumirea de *projet method*. Acolo centrele de interes sunt alese mai liber decât la școlile din Europa. Câteva exemple: Construirea unui oraș, cu drum de fier electric, serviciu poștal, etc. Construirea unui sat, cu case mobilate, locuințe de păpuși și luminate cu electricitate. A creia în grădina școlii o hartă a Statelor Unite, cu orașe, lacuri, munți, păduri, câteva jini de drum de fier etc.

În Italia se aplică o metodă a centrelor de interes, iarăși alta decât cea originală. Accentul cade pe corelația obiectelor de învățământ. Metoda centrelor de interes n'a luat însă în Italia caracter revoluționar, ci a lăsat loc și părților bune din vechile procedee.

În programa din 1938 a învățământului primar din țara noastră încă sunt prevăzute centrele de interes. Mai mult chiar întreagă materia de învățământ este repartizată pe ani și pe centre de interes. Pentru o cunoaștere mai amănunțită a programei învățământului din țara noastră, e nevoie de o lucrare specială. Putem anticipa însă că centrele de interes în programa noastră sunt diferite de cele din metoda Decroly. Legată adânc de vechile metode întrebuițate în învățământ, programa noastră constituie o tranziție spre alte metode mai adecvate Educației, pe măsură ce acestea se vor precisa și clarifica.

O măsură demnă de relevat este creierea de școli de experimentare a noilor principii pedagogice numai în câteva școli, pentru a se studia valabilitatea lor în mic și numai apoi să fie adaptate întregului învățământ din țară. Este de asemenea meritorie inițiativa Ministerului Educației Naționale de a trimite membri din corpul didactic român în străinătate pentru a studia în concret cele mai bune metode de educație și a le încetățeni — pe cele care ni se potrivesc — apoi și în practica educației dela noi.

Cărți consultate:

1. A. Hamaide: metoda Decroly.
2. D. Theodosiu: Pedologia și Metodica.
3. R. Petre: Problema interesului și met. centr. de interes.

Romulus Ponta

O PERSPECTIVĂ DE CUNOAȘTERE PSIHOLOGICĂ

(urmare)

III. Tocmai această clasificare, științifică, o urmărește F. O. V. Procedul e următorul. Se stă de vorbă cu elevii, remarcându-li-se necesitatea de a cunoaște atât pe colegii lor, cât și pe ei înșiși cât mai just la diferite aptitudini și însușiri care-l vor ajuta mai târziu la afirmarea în viață. Li se cere apoi să facă fiecare dintre ei, abstracție de orice notă subiectivă, de ură, etc., în aprecierea colegilor și apoi să scrie pe o foaie de hârtie numele colegilor care-i crede mai buni la aptitudinea respectivă în ordinea meritată, întrunind numărul lor 30% din totalul clasei.

Tot așa i se cere să se pronunțe și asupra celor 30% pe care-i crede slabi din clasă, notând pe cel mai slab, apoi pe cel mai puțin slab, etc., Li se explică să se așeze și pe ei la locul unde cred că merită, înlăturând modestia exagerată, care denotă un sentiment de inferioritate, sau apreciindu-se înafara unei supraestimări.

Restul de 40% asupra cărora nu se vor pronunța, netrecându-li se numele, înseamnă că reprezintă, referitor la aptitudinea respectivă, de ex. matematică, literatură, — o stare normală de dezvoltare.

Când se face clasificarea, e bine să scriem alfabetul clasei pe tablă pentru a nu fi lăsat nici un elev afară care poate trebuia trecut și în urmă se face valorificarea rezultatelor.

Se dă semnul + pentru primii 30% și — pentru cei 30% apoi se numără care are mai multe semne + și acela va fi clasificat primul, următorul care va avea mai puține ca primul, va fi al doilea, etc. Tot așa și la cei cu semnul — cel cu mai multe va fi ultimul, apoi al doilea, etc.

Când a întrunit cineva și plus și minus se face diferența și apoi vom vedea în ce categorie rămâne.

Această apreciere a elevilor asupra semenilor lor cu cât se apropie de legea variației științifice cu atât prezintă mai multă notă de seriozitate și în urma valorificării rezultatelor elevilor, se confruntă cu acele ale profesorului care a precedat la fel și se

poate da nota sau constitui profilul psihologic al Individului.

În urma unei experimentări întreprinse de d-l Zapan asupra elevilor mei dela Șc. de aplicație, în luna trecută și convorbirii pe care am avut-o cu dânsul, mi-a comunicat următoarea normă în clasificare:

Primii 10%	notați cu +	primesc nota 9	= f. bine
20%	" " +	" " 8	= bine
40%	care constituie media	" " 7	= binisor
20%	notați cu -	primesc " 6	= slab
10%	notați cu -	" " 5	= f. slab

Cazurile excepționale în bine, vor putea primi nota 10, când se disting într'un mod cu totul excepțional la o aptitudine, sau un caz extrem de slab, va primi nota 4 sau 3.

Această clasificare prezintă, dacă cautăm s'o sesizăm, — o puternică seriozitate științifică, fiindcă nu e bazată nici pe un criteriu subiectiv și individual.

Obiectivitatea prin clasificarea în colectivitate, îi este nota predominantă. Pentru aceste considerente, d-l director general St. Stoian, a promis d-lui Zapan că se va introduce începând cu matricola din anul acesta, acest punct de vedere în cunoașterea și clasificarea elevilor.

Pe baza aprecierii sau notării fiecărei aptitudini, diagnosticându-i-se gradul, prin nota obiectivă primită, putându-se reda și în decile, și unindu-se notările fiecărui elev printr'o grafică, se poate obține profilul psihologic al elevului respectiv și tot așa „profilul psihologic colectiv” al clasei.

IV. Importanța acestui nou punct de vedere, de cunoaștere psihologică, se impune dela sine, prin criteriul său pur științific, atât în diagnosticarea aptitudinilor cât și în notarea școlară. Plus de aceasta se remarcă prin ușurința și ieftinătatea de aplicare, deși e mai propriu pt. aplicare în inv. secundar, în învățământul primar se experimentează deabia, totuș devine un auxiliar foarte prețios în educația elevilor, obligându-i la o apreciere justă și onorabilă asupra semenilor și a lor însăși și la o considerație bine meritată pe care trebuie s'o acorde după valoarea reala a aptitudinilor semenilor și mai târziu în societate.

Incheind considerațiile noastre în jurul noii orientări pe care trebuie s'o primească studiul cunoașterii individualității, în

aspirația ei neîncetată și progresivă spre transformarea ei în personalitate, — nu putem să nu ne oprim a evidenția niște concluzii utile pe care credem că le implică aceste frământări de ordin științific.

Personalitatea fiind constanța invariabilă a frământărilor noastre educative și necesitatea incurabilă pentru desăvârșirea noțiunii noastre sub noul ritm de viață, prin care vom căuta să ne formăm o istorie a destinelor noastre, în transcendența valorilor eterne, — se impune o accentuată cunoaștere a potențialului nostru psihic.

Specificul, autohtonul, mândria de Român și încrederea în forțele proprii, recunoscute în limitele lor naturale, trebuie să ne fie lozinca ceasului istoric, al saltului pe care-l executăm în eternitate.

Detășarea vederilor noastre dela imitația stereotipă străină și îndreptarea spre rezervorul energiei noastre naționale, nu ne-o poate da decât o metodă prin care am învățat să ne observăm și apreciem cât mai just și în cadrul unor norme de obiectivitate, care asigură viabilitatea aprecierilor noastre, iar noi vom simți îndrumarea noastră în raport cu chemarea, cu vocația.

Punctul de gravitate în ed. noastră dăscălească, cred că trebuie să cadă pe afirmarea posibilităților native reale și spre canalizarea lor într'o personalitate. Să promovăm activitatea de exteriorizare a vâstarelor spre a se încrede în ea și în certitudinea creațiilor lor. Prin serbări unde rolul elevului să fie de afirmare, de autoîncredere, prin lucrări care-i produc satisfacții morale, etc. Am promovat activitatea de fiecare zi a elevilor, readucându-le jurnalele, compunerile, recenziile lucrărilor cetite, jocurile și problemele alcătuite de ei, și revista scoasă prin rezultatele de ordin educativ și sistemul covârșitor moral, mi-a întrecut toate așteptările.

Cred în necesitatea unei educații școlare de afirmare a specificului nostru național, de desăvârșire a personalității integrale, mai ales că trecutul nostru istoric, ne-a lăsat în psihologia noastră rasială, o notă de pasivitate și împăcare oarbă cu fatalismul.

Vrem să imprimăm, sub noul comandament moral la care aspiră întreaga națiune, — un nou dinamism viguros școalei noastre, pentru a deveni adevărata școală a realității naționale iar dascălul de azi, să fie crainicul, făuritorul noii spiritualității naționale pe pînă destinelor Neamului.

Petra Șerban

DESEMNUL ÎN ȘCOALA PRIMARĂ

Scopul restrâns al desenului e de-a învăța elevii să deseneze clar, lucruri simple pe baza observației personale. În instrucțiuni se spune: se va ține cont de principiul activității proprii, prevăzut în școala activă. Se va da precădere desenului bazat pe observație, memorie și ilustrație.

Toate acestea natural, nu se pot satisface, credem noi, decât prin desenul spontan, căci nu ne gândim că cei cari au făcut programa să ne recomande copierea modelelor atât de preferată odinioară.

Privind programa, se poate face constatarea, că aceste observațiuni, cari reies din instrucțiuni, sunt bazate pe: luarea în considerare a celor mai noi descoperiri în psihologie. Se pornește dela desenul schematic și numai după aceia se ajunge la desemnarea lucrurilor după natură. Că ce importanță, are acest fapt și cât de departe ajung urmările lui, numai acela știe, care cunoaște inclinarea naturală spre desen a copilului și acea literatură bogată care a pornit în străinătate în urma recentelor descoperiri. Nu pomenesc decât pe cei mai reprezentativi: Sullyt, care judecă desemele din punct de vedere psihic, Lewinstein, Claus. culminând cu Kerschesteiner, cel mai recent, și care ne atrage atenția asupra faptului că copilului îi place, ca în desemele lui, să reprezinte viața, mișcarea, mai departe, că nu-i place să deseneze gândirea sa personală.

Această experiență cred c'a făcut-o fiecare din noi. Până la vârsta de 6-8 ani copilului nu-i place modelul, nu-i place desenul anticipativ de pe tablă și chiar când e pus la modele el le completează cu gândirea și produsele fanteziei lui, sau le desenează fragmentar, aceasta e o urmare a subiectivismului său. La această vârstă îi place mai bine să producă personal. La această etate chiar lucrurile îl interesează în raportul subiectivității, Țla fel e cu dorința lui de-a ști, și ea e de natură subiectivă.

Trebue deci, să privim de corectă, tendința manifestată în programă, de-a se face desen spontan și ca el să înceapă, cu desenul după fantezie și memorie. Desenul după natură

va începe numai când copilul va începe a se interesa de acțiunile exterioare, când va observa și părțile mai mici ale lucrurilor și observațiile lui vor fi conștiente și numai atunci va observa o oarecare parte a lucrului, când îi cunoaște și rostul ei.

Desemnul din imaginație și memorie are un rol important chiar și la clasele mai superioare. Nu desemnul instinctiv, ci desemnul unei teme date, al unei scene dintr'o povestire sau poezie, adică ilustrarea lor. Sunt importante aceste deseme ne nu numai prin faptul, că printrânsele vom vedea gradul de interes și direcția lui, ci și de aceea că prin ele îi dăm copilului un nou mijloc de-a se exprima.

Specialiștii în știința desenului, în urma examinărilor îndelungate, — cu toate că aceste examinări le-au făcut din diferite puncte de vedere — aproape toți au ajuns la acelaș rezultat și anume :

Susțin cu toții, că vârsta elevilor din clasa I-a și a II-a «e vârsta iluziilor artistice». Copilul desemnează tot ce vede și gândește. Silința și stăruința lui în această direcție e neobositoare. Dar nu-i la fel cu fantezia lui. Gândirea lui se învâрте într'o sferă relativ îngustă și-i capabil să prelucreze săptămâni întreg aceiași temă cu foarte mici modificări. Am un elev care în fiecare zi mă surprinde cu câte-un sat, altul cu trăsuri, altul cu vapoare, cu animale și-așa mai departe cei mai mulți, în timpul liber, desemnează aproape tot acelaș obiect.

E corect deci și necesar să dăm elevilor teme și lucrări și acestea să fie un subiect din natură sau imaginație. La ambele să se dea o cât mai mare libertate învățătorului, adică să nu fie strămtorat de programă. Intr'o clasă e mai mult talent artistic, se poate face mai mult decât în alta.

E corect deci, că programa prevede numai minimul. E un bine și faptul că se dă material și inclinațiilor decorative. Acest material decorativ încă din clasa II-a își ia începutul prin combinarea în rânduri a liniilor drepte, curbe și a stelelor. Aceste combinații decorative se desvoltă gradat, după clase.

Că desemnul decorativ e o urmare a naturii copilului despre asta ne dă convingerea Kerschesteiner în opera sa. Printre altele, el spune: „Inchinarea spre arta decorativă se ma-

nifestă foarte de timpuriu la copii. Așa spre ex. copiii de doi ani își acață pe ei panglici colorate ca să fie mai frumoși. Această înclinație spre decor e o trăsătură caracteristică și în lumea animalelor. Paserile își împodobesc cuibul cu pene, unele mamifere sunt direct artiste în această privință. Această înclinare decorativă se observă și în deseme. Kerschensteiner arată un grup întreg al acestor schițe decorative. " El mai zice:

„Trebuie să fim cu atenție că la fiecare vârstă ce-i place copilului să desemneze. Omul și animalul sunt ființele cele mai norocoase, cărora le-au reușit mai mult să atragă atenția copilului asupra lor, deșteptându-le interesul. Omul, animalul apoi construcții omenești: casa, trăsura, vaporul, trenul etc. Aceste lucruri le desemnează mai cu drag copiii. Florile și plantele urmează numai mai târziu, la fete însă, înaintea construcțiilor omnești. Această înclinare a copiilor, (verificată printr'o lungă și atentă observare de Kerschensteiner) ne arată clar materia gradată a începutului. Deci, figuri de oameni, animale (cal, câine, vacă) flori, pomi, casă, biserică, în planul întâiu animale, trăsuri, vehicule etc. Incet formele moarte vor învia și viața va țâșni de pe foile de hârtie."

Această înșirare va mira desigur pe unii și poate vor fi și de acei, cari vor găsi ridicol acest rezultat. Din fericire însă pentru mine, acel care a făcut aceste constatări e un autor cu renume ce a depășit de mult hotarele țării sale și se numește cum am amintit, Kerschensteiner, iar opera, admirabila sa operă, unde se găsesc aceste constatări asupra desemnului e:

„Die Entwicklung der zeichnerischen Begabung."

Dacă răsfoiești până la sfârșit această carte voluminoasă, care încântă ochii privitorului cu câteva mii de deseme ale copiilor și vom vedea dezvoltarea acestor deseme, e imposibil să nu ne închinăm în fața acestor principii moderne.

Cine va vedea și azi dexteritatea mâinii ca scop principal desemnului, acela e tare înapoiat. Instrucțiunile programei dau azi un nou mijloc de exprimare copilului prin desemn, făcându-l să simtă bucuria creației și frumusețea naturii.

Desemnul aparține deci educației artistice. Educația artistică are oroare de îngrădire, terenul priincios ei e libertatea,

Libertatea fanteziei, care în exaltarea sa liberă produce

foarte multe lucruri de valoare, e în acelaș timp și o dexteritate atunci când o aplicăm la desen, cu deosebire că, pune creerul în funcțiune atingând deci un dublu scop.

Desenul își pretinde tot mai accentuat locul lui în școală, atât ca obiect, pentru a fi transformat cândva în artă prin contribuția sulească a artistului cât și ca mijloc de predare a altor obiecte.

Apoi desenul formează un imbold spre mult prețuita activitate proprie. Gândirea noastră chiar, e mai limpede când o exprimăm și o fixăm și mai bine când o descriem. Aceasta se potrivește în aceeași măsură și la desenul din imaginație, căci și desenul ca și scrisul nu-i decât, cum am mai amintit tot un mijloc de exprimare al gândurilor noastre. E important' ca elevul să nu mai fie receptiv... ci să caute a face el singur încercări, de a-și exprima gândirea.

În această privință, Kerschensteiner spune: „Tot ce poate forma obiectul observației concrete se poate exprima mai bine cu mijloace grafice decât cu ajutorul limbii.“ În concluzie: desenul va avea aceeași importanță în școală ca și limba. Și că, scopul lui general, care poate fi atinse: a forma vederea corectă și a găsi pentru ideile concrete un astfel de mijloc de exprimare care să nu poată fi înlocuit prin altul.

Opera lui Kerschensteiner e rezultatul unei munci laborioase, a unor examinări îndelungate, făcute cu ajutorul mai multor specialiști. Ea a contribuit, credem noi, foarte mult la noua concepție ce i se dă desenului, prin programa mai nouă, în învățământul primar.

În numărul viitor al revistei voiu arăta cum stabilește Kerschensteiner gradele de dezvoltare ale desenului.

Dubenschi D. Octavian

Director școlar Arad,
fost student la Belle-Arte.

ÎNVĂȚĂMÂNTUL ÎNCADRAT TEN- DINȚEI PERSONALISTE

În practica educației școlare, învățământul sub orice formă ar fi înțeles, a format în mâinile educatorului un factor educativ important. Chiar când rolul său formativ a fost neglijat, au urmat epoci de reabilitare a forței lui educative.

Dar pentru a contribui cât mai mult la crearea ambianței educative, învățământul pe lângă interpretări variate de care s'a bucurat, a dat naștere la o multiplicitate de discuții și formulări a felului cum să fie expus elevilor pentru a fi mai accesibil și cu rezultate mai pozitive.

Aproape fiecare pedagog în expunerea sistemului și-a arătat și felul său, adică metoda de comunicare a învățământului.

Plină de glorie a fost epoca herbartianismului care s'a remarcat prin renumitele „trepte formale“ care au adus gloria lui Herbart.

Vederile educative de azi sunt în marea majoritate preocupate de metoda de învățământ care ar aduce mai multă contribuție formativă în educația copilului.

Momentele psihologice firești în achiziționarea materiei de către elev fiind recunoscute de toți aceleași ca existență: impresia, prelucrarea și exteriorizarea, se ivesc divergente în acceptarea principiilor pe cari se bazează acest proces educativ.

Domnul Narly în cadrul sistemului său pedagogic din lucrarea „Pedagogia Generală“, își expune vederile asupra metodei învățământului într-o formă aproape originală. Înțelegând învățământul ca o introducere sistematică în mediul sintetic, principiul care-l vede că e propriu spiritului uman în formarea concepției despre lume și viață, este drumul dela diversitate spre unitate, care trebuie să se urmărească în fiecare lecție.

Lecția nouă e precedată de cea veche, a cărei recapitulare e necesară nu numai pentru aducerea pe planul conștiinței a materialului necesar înțelegerii lucrurilor noi, ci și pentru a pregăti o atmosferă educativă care se naște în sufletul elevului fiind satisfăcut de răspunsurile date, făcându-l prin această să prindă interes de cele ce voim să-i predăm.

În predarea lecției noi, — ținând cont de Introducere, tratare și încheiere, — sunt anumite principii care în ansamblul vederii dlui Narly trebuie să le avem în vedere. Pentru accentuarea activității personale individuale a elevului, lecția trebuie predată sub o formă de temă sau problemă, care se cere cercetată și soluționată.

Cercetarea se face sau prin experiment sau prin metoda trăirilor și potrivit intuiției să plece cât mai mult dela contactul direct cu obiectul, fie de ordin extern sau intern.

Materia cucerită prin cercetare și intuiție nu poate rămâne izolată și neraportată la ansamblul cu care are legături firești, adică se impune integrarea ei pentru a ne putea păstra o coordonare care dela diversitate să ne ducă la unitate de înțelegere. Toată integrarea cunoștințelor, pe lângă accentuarea laturei intelectuale, tinde și la educația sentimentelor, a voinței și în general a personalității. Aplicând acest principiu al integrării se ajunge la introducerea evului în atmosfera de cultură a societății, adică în mediul social prin totalitatea sa sufletească, urmărindu-se astfel chiar în decursul lecției, o dezvoltare a individului în cadrul principiului social. Ori această vedere este însăși realizarea personalității concepută de Dl Narly.

Cercetarea și intuiția servind ca punct de promovare a laturei individuale, prin integrare se face o tranziție spre accentuarea dezvoltării laturei sociale, care e implicată în respectarea principiului social.

Aceste principii: cercetativ, intuitiv al integrării și cel social, sunt inerente realizării, efectuării personalității și numai așa se poate ajunge la îndeplinirea idealului care ni-l însușim, urmărindu-l moment de moment, lecție de lecție, zi de zi și astfel în tot decursul epocii școlare. Prin accentuarea acestor principii se are permanent în vedere scopul final al integrării individului în ansamblul vieții sociale.

În felul acesta se realizează o concentrare personalistă a cunoștințelor și în același timp învățământul din informativ, va deveni un auxiliar pozitiv al educației în slujba personalității și va purta un caracter cât mai profund educativ.

Straja Țării

SOLIDARITATEA NAȚIONALĂ

(Note dela cursul de Străjerie teoretică al Dlui Prof. Dr. Sever Pop, Școala Normală Superioară Cluj).

Spiritul de camaraderie unit cu solidaritatea națională dau acel minunat corlar al mișcării tineretului nostru.

Solidaritatea națională se evidențiază în secolul al XIX în W. prin mișcările maselor din Franța, Anglia și Germania, iar în E. prim Socialismul transplantat și la noi de către Dobrogeanu-Gherea, Nadejde, Constantin Stere, etc.

Această mișcare, cu adânc răsădit în masele largi ale poporului, urmărirea întronarea unei dreptăți sociale, atât de mult râvnită și azi.

La sfârșitul secolului al XIX, în viața noastră politică pe lângă *conservatorismul tradiționalist*, apare *curentul liberal* dornic de înnoiri folositoare, care însă în secolul XX devine oarecum conservator față de noul element: *naționalismul* celor din Transilvania, unit cu *fărănișmul* Vechiului Regat.

După Unire, apele politice românești s'au tulburat adânc. Am ajuns repede la o fărâmițare a forțelor naționale; dorința de mărire și cea de câștig au creiat celea vreo 17 grupări politice, ciuperci veninoase, care vlăguiau trupul țării.

Luptele politice au devenit extrem de violente prin creerea și adâncirea unui atroce antagonism între Vechiul Regat și Transilvania, Moldova și Basarabia, ba chiar Bucovina. Intelectualitatea acestor provincii, crescută și educată la școli diferite, era deosebită ca pregătire intelectuală și concepție de viață, așa, că nu se putea înmănunchia într'un organism comun.

Chiar prefacerile uriașe ivite la începutul secolului al XX, n'au avut în fruntea lor pe acești luminători, pe intelectuali. Marile răscoale țărănești din 1907, acele mișcări sociale sguuitoare, n'au fost înțelese de intelectuali, care n'au văzut primejdia spre care mergeam din cauza vieții neomenești a

țărănimei muncitoare. Învățătorul și preotul sesizaseră nevoia unei înnoiri dar în loc de ascultare, au fost tratați drept capi ai rebeliunii. (Răscoala L. Rebreanu) Țăranii singuri, fără conducători, au pornit atunci lupta desrobirii lor; un fel de prefață la marea reformă agrară, înfăptuită sub Regele Ferdinand, care cel dintâiu, în 1917, promisese luptătorilor ca drept răsplată pentru înfrățirea lor sângeroasă cu glia, chiar proprietățile Sale particulare.

E adevărat că ceea ce a urmat acestei opere de dreptate socială nu tradează un plan prea bine încheiat. Proprietățile mari au fost împărțite, iar micilor proprietari nu li s'a pus la îndemână utilajul necesar pentru o economie rațională. Pe urma reformei agrare și a votului universal s'au ivit multe elemente lipsite de puterea de înțelegere a vremurilor, fără mult scrupul moral, dar pretutindenea este așa. Nu toată lumea e bună, și a pretinde că la tine e numai pădure fără uscături, e un neadevăr. Toți vedem numai păcatele altora și pe ale noastre nu.

În lupta dintre partide s'a ajuns la sfâșieri; adevărate regimente erau pregătite pentru a fi aruncate în lupta dintre frați. Unii nu se dădeau îndărăt nici dela înstrăinări de bunuri ale țării prin privilegii acordate străinilor. Îți făcea impresia că nu ne merităm țara ce ne-a fost dăruită. Ne-am pomenit dintrodată în casa mare a neamului și nu ne știam purta; ne impedecăm în bogăția covoarelor ei, ne certam pentru lucruri mici, atunci când dușmanul nu căuta decât prilej de a ne aservi. Nu vedeam decât păcate la alții și virtuți la noi și nesocoteam sbucimul celor din trecut, care au semănat pe ambele versante ale Carpaților granița înfrățirii românești

Individualismul cras nesocotea marile imperative naționale. Parcă am uitat că *un neam nu poate trăi decât în măsura sacrificiului pe care indivizii îl fac pentru comunitate.*

Generația tânără trebuia smulsă preocupărilor meschine; era adeca nevoie să i-se fixeze o țintă în viață, să o pregătim pentru a demonstra tuturor — prieteni și dușmani — că și noi avem dreptul să găsim un petec de cer sub care să trăim liberi sau să murim, infundându-ne în glia strămoșească.

Cum bătrânii noștrii și-au umezit ochi la acel:

Hai să dăm mână cu mână

și s'au cutremurat la cântecul înfrățirii românești:

Pe-al nostru steag e scris unire,

tot astfel generația tânără nu mai era permis să crească într' o ură regională, de clasă socială sau de partid.

Școala ne-a dat elemente valorase, care au răspândit în lume faima mnișii românești, iar Străjeria e menită a ne asigura o solidaritate națională desvârșită, a ne duce sus pe culmi.

În momentul când ura amuțită va isbucni din nou, soarta noastră este pecefluită. Suntem îmbrățișați de dușmani și din strângerea brațelor haine, ne vor eși oasele sdrobite. De aceea este necesar ca fiecare individ să fie conștient de ce ne așteaptă.

Străjeria ne crește tineretul în cultul patriei și al neamului, cu o adâncă credință în soarta sa.

Prin el vrem să ni-se audă glasul că nu vom capitula în fața nimănu.

Încălziți de flacăra credinței strămoșești și încrezători în noi, vom dovedi că omul sfințește locul și că pentru țară sacrificăm totul.

Eroismul caracterizează neamurile mari!

Vrem să strălucească în liniște puterea condeiului, iar în primejdii: curajul și eroismul înaintașilor.

Acordăm încredere conducătorilor și ne dăm seama de uneltirile ce se fac pentru a rupe lanțul legăturilor noastre. Străinii care ne vorbesc de rău frații sau ne compătimesc, nui ne iubesc pe noi, ci glia noastră cu tot ceea ce are în ea și pe ea. *Nu vom fi niciodată servitorii nimănu, chiar dacă întreg neamul ar fi un mormânt. Ori toți pe culme, ori sub glie și sub cruce.*

Avem nevoie de o generație crescută în cultul țării și al regelui. Familia noastră regală a dat dovada înfrățirii cu destinul neamului. Ex. Regele Ferdinand, care în cea mai teribilă luptă, a sângelui, s'a învins pe sine și Regina Maria, cea minunată întrupare de abnegație, eroism și sacrificiu.

Noi nu râvnim ce nu-i al nostru, ba pentru a ne dovedi loialitatea, nu afișem nici chestiunea celor două milioane de Români, aflați în afara hotarelor țării, mulțumindu-ne doar a le apăra demnitatea cetățenească în statele în care trăiesc.

Am ajuns la maturitate. Nu suntem un neam, care trebuie dus de mână, și integritatea națională vecinică este ultimul nostru cuvânt.

I. Vârtaciu

Intoarcerea din hău...

Doamne...
 Înaintea Ta vin,
 Când înserarea
 Își lasă prohodul.
 În hăul...
 În care zăcea,
 Sufletul meu hain...

Am adunat din cer,
 Din veșnicie...
 Din lutul bătut în cuie,
 Tămâie și mir
 Și din nadir
 Am adunat în potir:
 Părerii de rău...

Din miriști de suflet,
 Ca un profet...
 Am cules mângâieri
 Pentru ziua de ieri...
 Și pâine,
 Pentru ziua de mâine.

Stăpâne...
 Te-am rugat să mă pui și pe mine
 În pomelnicul
 Din vistierul Tău
 Și să mă ridici din hău,
 De mă mai pot numi
 »Fiul Tău«...

Pruncul de moț...

Bătut de vânturi și de ploi,
 Cu șuba plină de noroi
 Imi duc cu truda unui hamal din port,
 Necazul ce de ani îl port...
 În lutul sleit de nevoi.

Umblu ca un hoinar...
 Strigând cu vocea dogilă:
 Cercuri de legat ciubere...
 La porți grele de tăcere,
 Din ulișa văruiță.

Mă culc în noaptea brumărie,
 Prin pod, prin birt, prin țișanie
 Ros de foame și de frig
 De abia mai pot să strig!
 Pe drumul bătut de care:
 »Cercuri de legat ciubere«...

M. Semlecan

Isus

Suntem în săptămâna Patimilor. Ni se pare că auzim toaca bătând în turnul bisericii. Il visăm iarăși. Vedem tragedia pățimirii lui, sângerarea de pe cruce. Zguduirea pământului, întunecimea soarelui și marea revoluție populară ieșită din spiritul predicilor sale. Viața lui e o istorie scurtă, fără cronologie.

Isus s'a născut într'un grajd. Tatăl său a fost un biet tâmplar. Isus lucra cu el. Copilăria și tinerețea și-a petrecut-o în Nazaret. Mai târziu, îl desfăta mai mult Galileia. Aici s'a împânzit visul mântuirii omenеști. Din Galileia a eșit tot ce a fost mare în Palestina. Iudeia a dat pe Ana, pe Caiafa, pe Iuda și pe Farisei, iar Galileia a dat pe Iosif, pe Fecioara Maria și pe Isus.

Fățărnicia și răutatea Fariseilor, certurile Cărturarilor, sinagogiile pline de patimi și ura religioasă a Ierusalimului, l-au scos pe Isus, la 30 de ani din singurătatea visurilor lui și ca un fulger a scăpărat lumină asupra pământului. El a început să predice în sinagogile din Nazaret. De aici și-a dus Cuvântul de pace în iubire pe malurile biblice ale Genizaretului. A vorbit întâi la Capernaum, apoi a predicat pretutindeni: sub un palmier, lângă o poartă de Cetate, în barcă, într'o grădină cu puș. etc.

- A mișcat întâi pe femei și copii, apoi pe câțiva pescari săraci.

Când trecea prin sate, ori se oprea la casa cuiva, copiii veneau la El. Poporul se îmbulzea să-L vadă, bolnavii se atingeau de haina Lui și atunci, orbii vedeau, schilozii începeau să umble, lunaticul se făcea bine, fața lui Iair învia, iar Lazăr se sculă din morți.

Invățătura lui a fost o simplitate măreață; câteva sentințe, un mănunchi de parabole, predica de pe munte și asta era totul. In ele însă e cuprinsă mântuirea omenirii, nezdruncinata religie a iubirei.

El a predicat, iar cuvântul său a trăit în frumseța morală a faptelor sale. Aici e Divinitatea Invățătorului lumii

Biruind prejudecățile, îl vedem la Cină în Casa lui Levi mâncând cu Vameșii și cu pescarii, ori intrând în casa lui Zaheu.

Il vedem stând de vorbă cu femeile, găzduște în Betania la surorile lui Lazar și caută pretutindeni pe săraci și pe copii.

Mila și iertarea lui se sprijineau pe iubirea Tatălui din Cer, care face să răsară soarele și peste cei buni și peste cei răi.

Nimeni în lume n'a vorbit ca El, făcând din fiecare cuvânt al predicei o eternitate. Predicile lui, ieșite din focul iubirii de oameni, sunt pline de un fraged miros de flori.

Invățăturile lui Isus au stârnit o înflăcărată mișcare populară. Cărturarii evreilor și fariseii se turbură și cetatea lui David se umplu de ură: Ierusalimul trebuia învins.

Isus porni atunci într'acolo. O multime de femei, copii și săraci îl însoțiră pe Isus. Nimeni n'a intrat mai triumfal ca El pe porțile unei cetăți cucerite. Mulțimea arunca în calea lui Isus crăci verzi de finic strigând: „Osana, fiul David, bine este cuvântat, cel ce vine întru numele Domnului” și Isus călare pe asin, e tabloul cel mai măreț moment din Istoria lumii.

Infricoșafi, cărturarii și fariseii îi aduc vină, că primejduște credința. Conștiința fariseilor se întunecă, tragedia începe:

Isus se roagă în grădina Maslinilor. Iuda îl vinde, Ana și Caiafa îl judecă, iar Pilat se spală pe mâini, după ce semnează sentința de moarte.

Bătut, scuipat și cu fruntea înțepată de o cunună de spini, Mântuitorul lumii urcă cu crucea în spinare Golgota. Soldații îl desbracă, îl întind pe cruce, îi străpung palmele și picioarele cu piroanele bătute adânc. Crucea se ridică în sus. Sângele sc prelinge pe muchea crucii. O femeie îl plânge și'n cutremurarea celei mai întunecate nopți a lumii, Isus moare, dar a treia zi învie.

După 10 zile dela înviere, Isus înălțându-se în Cer, a lăsat omenirii Evanghelia.

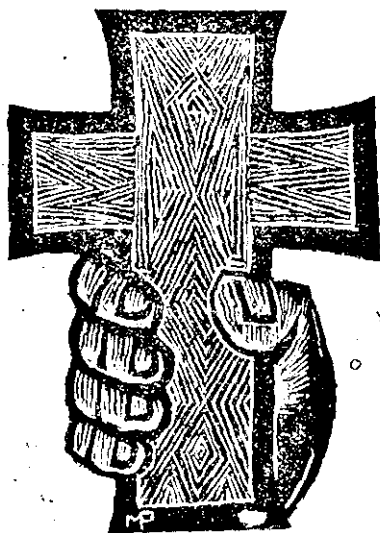
Această Evanghelie e însăși viața ideală a omenirii.

Dacă am fi rămas cu toții la ea, lumea ar fi fost scutită de toate nenorocirile.

Astăzi, când viața a devenit foarte grea, când durerea se întinde ca norul încărcat de ploaie, când lumea toată e ură și fărâncie, iar omul și-a pierdut nobleța umanității lui devenind mai rău ca și dobitocul, nu e altă putere de umanizare a omenirii, putere mai mare ca și Isus. Lui să ne proșternem în vremurile acestea de grea cumpănă și să-L rugăm, să ne lumineze mințile, să-l putem urma Evanghelia lăsată de dânsul aici pe pământ.

Arad, în săptămâna Patimilor 1940.

Julian Pagubă
inv. dir. pens.

C R O N I C A

D. Theodosiu:

Pedagogia inimei.

Conferință rostită la Universitatea „N. Iorga” din Vălenii de Munte, în ziua de 10 August 1939.

Pedagogia inimei — spune autorul — este un aspect al pedagogiei contemporane și anume un aspect de înnoire a școlii prin, creierea în jurul copilului a unei ambiante de omenie și distincțiune, care e climatul propriu dezvoltării omului.

Fără îndoială că și până acum a existat în unele școli românești acea „ambianță de omenie și distincțiune”, dar acestea au fost puține. Cauzele care au dus la această stare de lucruri sunt multe. Una este importanța exagerată care s'a dat metodei și nesocotirea personalității, inimei educatorului. A doua este dorința pedagogiei de a deveni știință de laborator și prin aceasta s'a înlăturat iarăși comuniunea directă ce trebuie să existe între educator și elev, dela suflet la suflet. S'a uitat că: „iubirea, bunătatea și blândețea sunt creaătoare de viață, de iubire și de bunătate”.

Autorul enarează câteva exemple din care se vede că și animalele sunt sensibile tratamentului uman. Il aleg pe cel care m'a impresionat mai mult.

„La urcarea unei serpentine, unde cărașii își îndemnau vitele cu înjurături, bătăi și țipete

sălbatic, a apărut odată o căruță mare încărcată cu cherestea, trasă de un singur cal voinic. Pe drum șes povara era normală, însă pe această pantă grea era peste paterile animalului. Nimeni, afară de stăpânul lui, un om cu mânecele suflecate, în capul gol, și cu basma pe umăr, nu credea că va ajunge până sus.

Am văzut atunci calul încordându-se și încovoindu-se ghem de opinteli, și enorma povară înaintând ferm câțiva pași, prin puzderia de scântei ce sărea din copite. Omul punea repede un lemn sub roata din urmă, oprea calul, îl ștergea pe ochi și pe gât cu basmaua, îl mângâia și după câteva respirații îi zicea parcă la ureche: „hai, taică!”

Calul se încorda din nou și iar înainta puțin, iar omul iar îl mângâia și îl lăsa să se liniștească. Și astfel panta a fost urcată până sus, în admirația privitorilor, care au făcut chetă pentru un premiu nobilului animal și au întrebat pe fericitul stăpân, unde a găsit asemenea exemplar reușit. „L-am crescut eu, de mic, cu dragoste și cu blândețe” — a răspuns bunul om.

Convingătoare sunt exemplele din care se vede că și copiii sunt mai ușor educați printr'un tratament uman. Intr'o vizită la un institut pentru copii orbi, autorul exprimându-și admirația pentru „cadrul de înaltă omenie” ce l-a văzut acolo, directorul, și el un orb dela vârsta de 5 ani,

fi răspunde — Politeța și iubirea ce observați la noi sunt compensația naturală a tristei noastre infirmități. Grija cu care umblăm printre obiectele pe care nu le vedem, o punem și noi în mersul nostru prin labirintul suflătesc al oamenilor cu care trăim său pe care îi întâlnim.“

Prin tratament uman chiar și nenorocita vieață a nebunilor se poate ameliora.

Se pune acum întrebarea de ce atât animalele cât și oamenii sunt mai sensibili tratamentului uman? Psihologia răspunde astfel: Temelia vieții sufletești o formează instinctele și emoțiile, iar inconștientul este laboratorul în care se prepară atitudinile și deciziunile noastre. Psihologia copilului se spune și ea: copilul e mai mult o ființă emotivă, intuitivă și sugestivă, decât rațională și reflexivă și deci să folosim mijloacele care i se potrivesc în educație. „Cele mai frumoase raționamente și cele mai nobile sfaturi nu fac cât un gest de mărinimie, de iubire sau de încredere.“

Cetitorul să recitească „O faptă generoasă“ din „Cuore“ — exemplu dat de autor — și va vedea cât adevăr cuprind cuvintele de mai sus. Eu în prima zi după ce am citit cartea dlui Theodosiu, am citit elevilor mei „O faptă generoasă.“ M'a surprins faptul că nici unul n'a răs când au aflat că Crossi cel mic și infirm — Iovise cu călimara în piep pe profesorul ce tocmai intra în clasă, în loc să-l lovească pe Franti, care îl batjocorise și imita pe mamă-sa, precupeața.

Dimpotrivă în clasă s'a stabilit liniștea, semn al unei adânci emoții. Au răspuns toți că le place de Garonne, cel care la întrebarea profesorului de a afla vinovatul, pentru a scăpa pe Crossi de consecințe, se anunțase că e el.

Impresionant e și exemplul genialului Rousseau, care, dat de unchiul său în pensiune la familia Lambercier, a fost învinuit că a stricat un pieptene al d-rei L! Nevrând să recunoască fapta, pe care de fapt nu o făptuise el, e crunt bătut de unchiul său. După 30 de ani notează în „Confesiunile“ sale! „Am eșit — zice el — bucățele din această crudă încercare, dar învingător.“ Apoi... „Această primă nedreptate a fost sfârșitul seninătății mele de copil. De atunci am început să mă ascund și să mint.“ Autorul generalizează cazul lui Rousseau spunând: „răutatea produce răutate.“

Noi adeseori greșim întrebându-l rațiunea acolo unde prin intuiție, care nu e numai senzorială, ci și intelectuală și afectivă, am izbuti cu mult mai bine. Inșiși copiii înlocuiesc prin intuiție lipsa rațiunii. Bergson afirmă intuiția fără simpatizare nu e cu puțință. „Așa trebuie să fie și simpatizarea educatorului cu elevii săi, pentru ca funcția intuitivă a lui să străbată ca niște raze Roentgen sufletele copiilor și să le descifreze; să le înțeleagă nevoile și să le satisfacă; să le cunoască imperfecțiunile și să fie îngăduitor și optimist.“

Prin simpatie, iubire, ajungem la o cunoaștere care alt-

fel ne e imposibilă. În „Paștele Blanjinelor“ de M. Sadoveanu se vede cum la moartea unui servitor bun și milos cu animalele din curte, acestea dau semne de neliniște. Mamele celebre ca: Cornelia, mama Grahilor, Domiția, mama împăratului filozof Marc Aureliu, Blașa de Castilia, mama lui Ludovic cel Sfânt, mama lui Goethe, a lui Michelet, a lui Pestalozzi, îndemnate de intuiție, isvorată din iubireă ce o purtau copiilor lor, au făcut astfel educația odraslelor lor, încât aceștia au ajuns culmi ale omenirii.

Autorul descrie apoi, pe scurt caracteristicile câtorva școli, în care s'a aplicat pedagogia inimii, (Școala Montessori, Școala Bakule, Școala Peterson din Jena, Școala din Fairhope (St. Unite) Școala din Missouri, Șc. dela Bedolles, Abbotsholm, Școlile lui H. Lietz și Ecole des Roches,)

La noi străjeria, definită de M. S. Regele „credință și avânt“, nu este altceva decât o instituție care își propune să facă educația tineretului prin intermediul inimii.

Pentru a ne putea apropia de copii, trebuie să învingem din noi omul adult, să ne întoarcem la propria noastră copilărie și vom constata cu bucurie victorie asupra fatalității vârstelor.

Se rezervăm pentru aceasta, cum facem pentru rugăciune, un moment din zi evocării copilului care am fost și vom simți cum în acele clipe de răgaz și de plimbare în trecut, universul se face iarăși mic și lucrurile

mari, minutul cât un an și mușuroiul cât un munte. Reținând cu copiii vieța de vis și de speranțe, vom fi amicii lor și, lângă noi, ei nu se vor mai simți niște exilați; atunci se va crea în școală, ca și acasă, acel climat propriu plantei umane care nu folosește numai dezvoltării copilului, ci și îmbunătățirii speciei „educator“.

Cartea D-lui D. Theodosiu este o carte nu de teorii, ci de exemple convingătoare, care se cer urmate. Marele merit al autorului este că a scris o carte care îndeamnă pe educatori la o schimbare esențială de atitudine în folosul celor mici. Cartea putea tot așa de bine să poarte titlul: Carte de pilde pentru înmoierea inimilor celor mari pentru cei mici.

Romulus Ponta

Bartolomeu Popescu

Filozofia și pedagogia creștină a lui Ioan Amos Comenius

Editura Cultura Românească — București 1940

Suntem fericiți de a prezenta colegilor noștri din județul Arad ultima lucrare a profesorului Bartolomeu Popescu.

De-ar fi fost vorba numai de operă, independent de om, poate ne-am fi mărginit la înregistrarea cuvintelor de laudă, rostite de alții înaintea noastră. Este vorba însă de Directorul Cursurilor Invățătorești, ținute în județul nostru, în vara anului 1939.

Aradul, din motive atât de bine cunoscute a fost soriit să primească pe acest om minunat. Cuvântul lui a fost sorbit de mulțimea dascalilor, dornici întotdeauna de regenerare spirituală să poată revarsa cât mai multă lumină asupra copiilor-țării, încredințat lor pentru călăuzirea către viața.

Omul acesta a știut să se apropie de noi ca nimeni altul. Cu zâmbetul veșnic pe buze, având oricând o vorbă bună, un îndemn pentru fiecare, ne-a câștigat dela început. Și lucrurile au mers foarte bine. Despărțirea a lasat în inimile tuturor, conducător și cursiști, o amintire neștersă.

Dar iată cartea. Cuprinde filozofia și pedagogia creștina a lui Comenius. Date fiind preocupările noastre de actualitate, e îndreptățit fiecare să se întrebe întrucât cetirea unui clasic ar putea contribui la limpezirea problemelor prezentului, mai ales că sunt mulți cei care cred că, în ce privește școala primară, programa și legea cuprind tot ce s'ar putea numi ultima expresie în pedagogie.

Meritul cel mare al autorului stă tocmai în claritatea cu care vede o chestiune amăgitoare pentru mulți. Ne prezintă astfel un pedagog clasic care, — printr'o intuiție genială, bazată de altfel nu numai pe o pregătire teoretică multilaterală, așa cum rar se mai vede în veacul nostru, ci și pe o practică ce n'a rămas cu nimic mai prejos, — a anticipat și a trecut prin ciurul experienței multe din ino-

irile cu care ne mândrim azi.

Folosul este vădit. Sunt lucruri bune pe care trebuie să le păstrăm, dar sunt și greșeli care s'au dovedit ca atare. A le experimenta încăodată înseamnă o risipă gratuită de energie și elan. Și avem atâtea lucruri bune de făcut! Un alt merit deosebit, și care revine numai Domnului Bartolomeu Popescu, este că ni-l prezintă pentru prima oară pe Comenius ca filosof, Un Comenius părinte al didacticei, am cunoscut cu toții. Dar Comenius a avut un încheșat sistem de gândire. Dealtminteri așa se explică actualitatea lui.

Cartea este de-o bogăție documentară pe care rar o întâlnești în literatura noastră științifică.

Prin temeliile aduse în sprințul moirii educației, cât și prin adâncirea unei vieți care a făcut epocă, lucrarea domnului Bartolomeu Popescu are valoarea unei opere originale.

În domeniul pedagogiei practice, va fi origina unor sugestii frumoase pentru mai binele școlii românești.

C. Dogaru

„Acesta zice Domnul către Iidovi”

Se cheamă noua lucrare pentru cor mixt, a tânărului comunist și profesor arădan Octavian Lipovan. Într'o vreme când vitrinele librăriilor sunt pline cu tangouri, valsuri, romane și alte flori efemere ale muzicii contemporane, flori cari nu vor in-

tra niciodată în patrimoniul acestei muzici, lucrarea dlui O. Lipovan, se furișează sfioasă printre aceste producții ale contemporaneității având o altă soartă decât ele. Căci dacă tangourile și romanțele moderne sunt menite a încanta o clipă pe cetățeanul încântat de vin și de feeria unei săli de bal, compoziția dlui O. Lipovan, e menită să străbată mai departe decât ziua de astăzi, către acel „măine“ a cărui configurație ne încercăm zădarnic să o deslușim.

D. Octavian Lipovan nu e la primă sa lucrare. A tipărit cu ani în urmă un marș „Revizionistilor“, o lucrare pentru cor bărbătesc: „Veniți către mine“, alta cor mixt „Toate plugurile ară“, apoi „Hora străjerilor“ și acum „Aceste zice Domnul către Jidovi.“ Toate lucrările dlui Lipovan sunt incrustate fie pe motive din muzica populară, fie pe motive bisericesti. Și acest lucru ne întărește și mai mult credința că ele nu vor avea soarta florilor efemere, că vor răsbi spre negurosul „măine“. Dacă literatura vremii a găsit adânci și bogate zăcăminte de inspirație, (ne gândim la prodigioasa mișcare gândiristă) desigur că și în muzică numai pornind dela aceste zăcăminte nesecate: „muzica bisericească“ și „muzica populară“ va putea să ne înfățișem în fața lumii cu compoziții cari să exprime eternul și specificul românesc. Am vrea ca dl O. Lipovan, care e un bun cunoscător al muzicii populare, și un foarte bun cunoscător al muzicii bisericești,

să-și adune puterile și să ne dea o lucrare de proporții ample. Dela dl Lipovan așteptăm mult mai mult decât ne-a dat, și așteptând îi dorim o realizare cât mai fericită, salutând în dânsul o speranță a muzicii tinere depe aceste meleaguri și a muzicii românești în general.

Lucian Emandi

Revista Fundațiilor Regale

În numărul dela 1 Aprilie, aduce o frumoasă recoltă de versuri, semnate de unii dintre cei mai reprezentativi poeți contemporani. Numărul se desceide prin câteva poezii semnate de d. Tudor Arghezi. Autorul „Cuvintelor potrivite“ semnează trei poezii. „Rue de Saint-Pierre“, „Domnița“ și „Când s'ar opri secunda“, pe care o transcriem în întregime pentru frumusețea ei:

Paianjenul visării parc'ar sui cu frică
Și ar călca pe firul nădejdlor întins,
Care-și scoboară vârful pe cât i se ridică
Un căpătăi în haos, de-o stea de unde-i
prins.

Singurătatea'n zale mi-a străjuit cavoul
Ales pentru odihna rănitului oștel
Și i-a cules auzul catifelat ecoul
Cu șase foi al frunzei căzute din castan.

De mult păzește cripta și treapta ce
scoboară,
Dar vremea, ne n'trerruptă de morți și
crăci uscate,
Prin mâinile tăcerii, de ceară, se stre-
coară
Ca un fuior de pulberi și brume deslă-
nate.

Intercalate'n ritmul unicalui viu vers
Ăr mai simți cadența, de-a pururi a-
scultată

De valuri și de zodii, egale'n pasul mers,
Când s'ar opri secundu și inima să bată.

D. N. I. Herescu semnează o
duioasă poezie închinată amintirii
lui N. M. Condiescu: „Spada“, care
ar trebui reprodusă deasemenea
în întregime, și din care, din lipsă
de spațiu transcriem numai ultimele
strofe:

Când Domnul, rob nălucilor, oftează
Visând Domnițele cu păr senin,
În lună spada se topește lin,
Parcă zâmbește și parcă visează.

Dar când în somn se ncruntă Voevodul,
Tresare spada cu aspru ascuțit,
Fulgerul ei sclipește 'n luminis
De-l simte peste zare tot norodul.

Când doarme Domnul, spada prive-
ghează
și viera lui în focul ei e trează.

Mai semnează poezie, Mihail
Celarijanu, Alexandru Vona și
Lazăr Iliescu, care prezintă frumoase
traduceri din Paul Verlaine și
Arthur Rimbaud.

Eseuri și proză semnează Raymond
Leniir, Gh. Brăescu, Mircea Eliade,
Derek Patmore, Sanda Movilă,
Tudor Jianu și Marin Simionescu
Râmniceanu.

Partea critică o semnează: d-nii
Perpescicius, G. Călinescu, Pompiliu
Constantinescu, Vladimir Steinu și
Șerban Cioculescu.

Cronica, Revista revistelor,
partea informativă, bogate ca ce
obiceiu.

Luceafărul

Timișoara, Martie 1940

În sfârșit scriitorii bănățeni au
reușit să strângă rândurile în
jurul aceluiași crez, să se unească

între ei, unire care era așteptată
mai de mult. Ca urmare imediată
a acestei coaliții, este numărul depe
Martie al „Luceafărului“, revista
regională bănățene a *Astrei*, număr
care aduce o bogată culegere de poezie
tinăra, proză etc. Iată cum justifică
dl Dr. Aurel Cosma, conducătorul
revistei prezența ei pe meleagurile
bănățene.

„Luceafărul“ va lumina de azi
înainte într'o nouă constelație de
manifestări și de afirmări ale
spiritualității bănățene. El va radia
în chip de licăriri revelatoare tot
ce geniul creator al poporului nostru
din Banat va putea să dea drept
contribuție aleasă culturii românești,
pentruca să termine asigurându-ne
că: Vom ști să ne punem scrisul în
slujba acelor idealuri cari, printr'o
minunată comuniune sufletească,
ne îndeamnă să ne închinăm la
marele altar al tradiției ridicat aci
cu atâta sfințenie de „Astra Bănățeană“.

Poema „Întoarceri“, pe care o
semnează Dorian Grozdan ar trebui
să reproducem în întregime. Desprindem
din această poezie prima strofă;

*Domniță din vis,
hai să plecăm din orașul cu turnuri de
var,
aici primăvara nu se 'ntâmpină 'n flori
de cais,
nici toamna hainele nu-și lapădă 'n
drum,
aici toate le-așteptăm înzadar,
hai să plecăm, Domniță din vis...*

Mai semnează poezie: Grigore Bugariu,
Volbură Poiană—Năsturaș, Pavel P. Belu,
Ada Crin, Petru Sfetca, Pavel Rezuș, V.

Flueraș, Const. Jaleș, Dimitrie Danciu.

Articole, nuvele, schițe — cronici: dnii Aurel Cosma, Traian Popliceanu, Gh. Atanasiu, A. E. Peteanu, Mircea Șerbanescu. Const. Rudneanu, Traian Mager, Dorel Draguescu, și alții. Așa cum se prezintă acest număr al Luceafărului, e o oglindă fidelă a spiritualității bănățene. Urăm confratrilor noștri dela Luceafărul, să păsească numai înainte, urmând drumul pe care l-au apucat, și să se ferească de desbinările, cari i-au măcinat într'un trecut atât de apropiat.

Lucian Emandi

Monografia Eparhiei Caransebeș

de Nicolae Cornean consilier eparhial

Caransebeș 1940, Editura autorului. Tiparul Tipografiei Diecezane.

Apărută în condițiuni tehnice impecabile, cuprinzând 660 pagini în format 20×25 pe hârtie velină cu peste 1000 de clișee reprezentând aproape toate Sf. biserici și fețele bisericesti ale Eparhiei Caransebeșului, lucrarea d-lui consilier eparhial Nicolae Cornean este o operă monumentală care ilustrează genul.

Deși nu este concepută în sensul și după metoda monografiilor sociologice, cu statistici și grafice rigide sau având conținutul drămuț în „cadre“, totuși Monografia Eparhiei Caransebeșului alcătuită de d-l Nicolae

Cornean este o lucrare prețioasă în sine și prețioasă contribuțiune pentru istoriografia de mâine ai istoriei culturii bănățene. În cele douăzeci de capitole bine distincte și totuși într'o firească coeziune, autorul ne prezintă evoluția complectă a cel mai important factor de cultură spirituală în complexul specificului bănățean.

Prezentând interesante digresiuni introductive, autorul ne face să vedem în ce măsură poate fi scontat caracterul zis științific al feluritelor teorii cu privire la originea unui popor, apoi vechimea, influențele acelei instituțiuni care ne interesează direct: Biserica noastră creștiauă ortodoxă!

Această Biserică, ocrotitoare asemenea unei racle cu moaște a celui mai scump tezaur ce-l avem, *credința* cu o largă bunăvoință adăpostește sub streșina ei și un fond de credințe, infinit de variat ca formă și ca proveniență. Contribuția acestuia la trănicia sufletului românesc e neîmitată, dă în acelaș timp o vioiciune și un colorit atrăgător mântuitoarei credințe creștine.

În continuare autorul arată *vechimea episcopiei* Caransebeșului, sprijinindu-și afirmațiunile pe dovezile scoase din lucrările istoricilor străini (Leuard Böhm, Dr. Szentkláray Jenő, Dr. Turchányi Tihamér, Pesty Frigyes) și români (Vasile Pârvan, N. Iorga, N. Tincu-Velea, Dr. Gh. Popoviciu, A. Ghidin, Dr. Ștefan Pop.) Urmează apoi „Șematismul episcopilor de Caransebeș“ în care autorul reconstitue ga-

leria păstorilor episcopi de Caransebeș continuând seria capitolurilor cu frământările cari au realizat despărțirea ierarhică de a Românilor de Sârbi, apoi ordinea cronologică a episcopilor Caransebeșului dela despărțirea ierarhică încoaci, instituțiile anexe și integrale ale episcopiei: Consiliul eparhial, adunarea eparhială, academia teologică, institutul pedagogic, școala de cântăreți, biblioteca eparhială, muzeul eparhial, asociații și societăți religioase, „Foaia Diecezană”, „Calendarul Românului”, „Biblioteca religioasă-morală”, averea eparhiei, mănăstiri și locuri de pelerinaj, protopopiate și parohii.

Astfel alcătuită, Monografia eparhiei Caransebeșului este o lucrare prețioasă care trebuie să-și găsească loc de cinste în bibliotecile parohiale ca și pe mesele de lucru ale tuturor celor domici de a cunoaște trecutul nostru cultural.

M. M.

★

Insemnările unui belfer

de **Ioachim Botez.**

*Fundația pentru literatură și Artă
„Regele Carol II.” vol. II. 298 pag.*

Apariția celui de-al doilea volum din însemnările d-lui Ioachim Botez, îi conturează un loc precis în literatura noastră cu subiește din lumea didactică. Însemnările d-lui Ioachim Botez sunt însemnările profesorului purtat prin multe târguri

înecate în glod și praf, uneori pentru plăcerea de a schimba orizontul ochilor și al gândurilor, dar de cele mai multe ori mânat de indeletnicirile sale profesionale; schițe în care prinde, cu o ușurință excepțională și o netăgăduită putere de redare plastică, pitorescul locurilor și hazul trist al oamenilor sfredelind atâtea suflete haine cari și-au ales ca meserie modelarea aluatului sufletesc din care se plămădesc oamenii de mâine.

★

REVISTE

„Convorbiri literare” de pe Februarie 1940, face un călduros apel la toți oamenii de litere, scriitori, poeți, cugetători — spre a-și trimite contribuția lor — spre a-și exprima cuvântul de prețuire a uneia din multiplele înfățișări ale personalității lui Titu Maiorescu.

Volumul comemorativ închinat lui Titu Maiorescu, cu ocazia împlinirii a 100 ani dela nașterea îndrumatorului culturii românești, va apare separat.

Primul articol din numărul de pe Februarie a »Convorbirilor literare» este semnat de dl. prof. I. Petrovici și tratează despre: »Diletantism și Creație», în care tratează problema creației filosofice la diferiți gânditori ai filosofiei printre care citează și filosoful român Vasile Conta, care nu au fost decât diletanți în filosofie.

Urmează articolul despre:

»Titu Maiorescu« semnat de Natalia V. Dinu, în care schițează rolul covârșitor al lui Titu Maiorescu pentru îndrumarea și înălțarea culturală a neamului, servind drept călăuză viitoarelor generații.

Vrednic de remarcat este articolul dlui Vasile I. Postencă, despre »Romanul bucovinean«.

În corpul revistei mai semnează articole de proză, dnii: Victor Popescu, Teohari Antonescu, etc., precum și versuri dnii G. Tutoveanu, D. Iov, Vladimir Cavarnali, George Voevidca, etc.

Ultimele pagini ale revistei, cuprind însemnări documentare

referitoare la comemorarea lui M. Eminescu la Ateneul Român, de către revista »Convorbiri literare« și Societatea Corală »Carmen«, în seara de 27 Ianuarie 1940, comemorarea care a început prin cuvântul de pomenire rostit de dl. prof. I. E. Toronțiu, directorul rev. »Convorbiri literare«, cuvânt care, este redat în întregime, — după care a urmat coruri și soluri pe versuri de Eminescu, executate de Societatea Corală »Carmen«.

Salutăm apariția acestui număr al »Convorbirii literare« și și așteptăm volumul comemorativ închinat lui Titu Maiorescu.

E. T. H.

Asociația Invățătorilor Secția Arad.

Nr. 35/1940.

Convocare.

În conformitatea cu hotărârea Comitetului Asociației Invățătorilor Secția Arad, din ședința dela 4 Aprilie 1940 și în temeiul Art. 28 din Statute, toți membrii Asociației Invățătorilor Secția Arad, sunt convocați în

Adunarea generală ordinară,

pe data de 19 Mai 1940, ora 9 dimineața, în sala festivă a Palatului Cultural din orașul Arad, pentru a delibera și hotărî asupra punctelor cuprinse în ordinea de zi.

Dacă la ora fixată nu se prezintă jumătate plus unu din numărul membrilor, adunarea generală se ține după 2 ore, în aceeași zi, cu orice număr de membri prezenți și cu același program.

Ordinea de zi:*Prima parte a ședinței.*

1. Constatarea prezențelor și formarea biroului.
2. Participare în corpore la Serviciul Divin și Chemarea Duhului Sfânt.
3. La ora 11,30 deschiderea ședinței festive de către d. Lazar Igrîșan, insp. școlar județean, președintele Asociației.
4. Bineventarea autorităților și oaspeților prezenți.
5. Răspunsul oaspeților.
6. Conferință cu subiect rezervat.
7. Inchiderea primei părți a ședinței și participare la masa comună.

Partea a doua a ședinței la ora 16.

8. Raportul comisiei de cenzeni cu privire la activitatea și gestiunea Asociației în cursul anului 1939.

9. Aprobarea bilanțului și a contului profit și pierdere al Asociației, al Casei Invățătorilor și al Revistei «Școala Vremii» pe anul 1939.

10. Aprobarea bugetului Asociației, al Casei Invățătorilor și al revistei «Școala Vremii» pe anul 1940.

11. Aprobarea închirierii Casei Învățătorilor pentru Liceul M. Nicoară.

12. Propuneri și interpelări, care se vor anunța conducerii Asociației în scris cu cel puțin 5 zile înainte de ținerea adunării generale.

Inchiderea adunării.

Președinte :
(ss) **Lazar Igrășan**

p. Secretar :
(ss) **Iulian Pagubă**

N. B. La ora 18,30 se va ține un concert dat de corul învățătorilor condus de d. s. inspector V. Lugojan, apoi corul școlii No. 27 din Arad condus de d. I. Caba și o piesă teatrală predată de Stolul de străjere al școlii primare de fete din Pecica de sub conducerea dnei directoare Ghebeleş. În pauză va cânta muzica militară, condusă de d. Locot. Botto.

Domnii colegi cari doresc să participe la masa comună sunt rugați să se anunțe la adresa Casei Învățătorilor cu 3 zile înainte de adunare.

În speranța, că la adunarea Asociației vor participa și Domnul Ministru D. V. Ţoni, împreună cu Dl. Președinte al As. generale T. Iacobescu cari sunt invitați, este de dorit, ca toți colegii să vină la aceasta manifestare dăscălească.

Spesele de deplasare, vor fi aprobate din bugetul școlii.

Bilanțul Bibliotecii Învățătorilor din Arad

În orașul Arad funcționează bibliotecia învățătorilor dela data de 1 Septembrie 1936. Această instituție cooperativă a fost înființată de învățători pentru învățătorii din județul Arad. Azi numărul membrilor a sporit dela 105, câți erau la înființare, la 400. Interesul este ca în această societate să figureze ca membru fiecare învățător cu una sau mai multe părți sociale de câte 500 lei. Acum este necesară solidaritatea învățătorilor mai mult ca oricând. Fondurile operațiunilor trebuie să se ridice la sume importante ca această cooperativă să poată executa aprovizionarea membrilor cu tot felul de produse naturale și fabricate așa cum prevăd statutele. Dacă ne limităm în cadrele operațiunilor numai de bibliotecă scopul imediat nu poate fi realizat. Veniturile acestei societăți se măresc numai prin majorarea cantităților și a sorturilor de mărfuri. Adunarea generală va decide de felul cum învățătorii pot intensifica circulația bunurilor prin cooperativa lor. Din bilanțul încheiat se poate vedea activitatea bibliotecii în baza fondurilor create și al capitalului ei propriu cari pot fi sporite spre a susține și în viitor standardul vieții la articolele ce le posedă fără teamă că va fi silită să urce prețurile cum se obișnuiește în comerț în timpurile de față. Beneficiul anului 1939 deși este mic, însă bibliotecia a ieșit învingătoare tocmai prin stabilizarea prețurilor normalizate după rațiunea economică fără a ține seama de intențiunile de scumpirea mărfurilor. Numărul consumatorilor trebuie sporit.

În viitor cooperativa este îndreptățită de a avea spre vânzare și articole de îmbrăcăminte de tot felul, și alte mărfuri ce membrii comandă în cantități mici sau mari.

BILANȚUL

ACTIV		PASIV	
Casa	14176	Capital social	329306
Capital Federala	1000	Cont. Curent B. I.	302794
Mobilier	47351	Salarii de plată	9600
Consignatari de mărf.	8000	Gratificații plată	24748
Diverși debitori	150857	Impozite și contrib.	14375
Inventar Mărf.	763460	Diversi creditori	149348
„ „ comis	278715	Diverse conturi	56381
Diverse conturi	81474	Deponenți Mărf.	266534
Cheltuieli 1940	6812	Fond de rezerv.	48714
		„ „ preved.	66331
		„ cultural	23924
		„ imobil	26477
		„ mobilier	22675
		„ bibliotecă	2250
		Beneficiul net	8388
	<hr/>		<hr/>
	1351845		1351845
Polite de asigurare	481900	Fond asigurare	481900
Total general	<hr/> 1833745	Total general	<hr/> 1833745

PROFIT ȘI PIERDERE

CHELTUIELI	VENITURI		
Chirii	42000	Mărfuri g-le.	301455
Rabaturi și bonif.	209942	Mărfuri în comision	166721
Dobânzi	12565	Convorbiri telef.	304
Salarii	105570		
Amortisment	4735		
Contribuții	600		
Cheltuieli g-le	81780		
Ajutoare școli pr.	2900		
Beneficiul net	8388		
	<hr/>		<hr/>
Total	468480	Total	468480

Director contabil: **Teodor Țundre**

ADRESA:

Doii Fosif Moldovan

Inspector scolar pensionar

Trad

In curtea Catedralei.

CONCORDIA
Inst. de arte grafice
Trad. Str. Goldiș 6